

BRÄNNPUNKTEN

Årg. 12 Nr 3 Nov. 1954

UR INNEHÅLLET

Yes, honey

På blyxtvisit hos koncernens telefonister 3

Svenska Gruvföreningen

har hållit skyddskonferens i Höganäs 8

Höganäsprofiler från seklets början

Ingenjör W. Örtensholm bläddrar i sitt album 14

Handölsflicka på skånebesök

längtade hem till fjällen 15

32 grader varmt i gruvan

rapporterar Henning Henningsson från gunnarstorparnas resa i Ruhr 16

En av koncernens telefonister i artikeln på s. 3 är fru Maj Johansson på Glasullsbolaget.

Murarskola vid Höganäsbolaget

Vid Höganäsbolaget hade i Höganäs i början av oktober anordnats en första, veckolång instruktionskurs i eldfast murning. Dussinet murare från flertalet av landets största järn- och stålverk deltog i denna murarskola, som utgör ett led i Bolagets serviceverksamhet och som är avsedd att bli en fast institution.

Kursen var uppdelad i en teoretisk och en praktisk del. Ugnskonstruktioner, tegeldimensioner, eldfast tegel och murbruk samt deras egenskaper var några av de ämnen, som ingenjörerna Ludvig Fredholm, initiativtagare till kursen, Erik Ljung och Gunnar Kelfve föreläste om. Rutinerade murarförmanen Ernst Jönsson ledde de praktiska övningarna. Järnverken i Domnarvet, Hagfors och Sandviken var exempel på mellansvenska storföretag, som hade sändt representanter till kursen, men även från våra sydsvenska breddgrader kom murare, nämligen från Kockums Jernverk i Kallinge. På bilden får Åke Jacksson, Sandviken, (t.h.) instruktioner av murarförman Ernst Jönsson.

Millimetrar avgjorde varpa i pånyttfödda gruvspel

Vid Bolagets anläggningar i nordv. Skåne har de anställda i sommar mätt sina krafter med varandra i de s.k. Gruvspelen, vilka återuppstått i ny utformning och nu omfattar genarna fotboll, skytte och varpa. Speciellt i varpakastningen var det knivskarpa dueller, och i den ena semifinalen hängde avgörandet på millimetrar. Mer om spelen på s. 18.

Oss emellan sagt:

Charlie Chaplin

har i sin berömda film "Moderna tider" tecknat en vrågbild av begreppet "ökad produktion": den hänsynslöse arbetsgivaren, som med bryska metoder hetsar den fattige arbetaren till ständigt ökad arbetstakt. Men ökad produktivitet, som den bättre termen lyder, uppnås enligt moderna begrepp inte genom ökad "utsvettning" utan genom bättre organisation och arbetsledning, bättre maskiner och verktyg, bättre arbetsmetoder, bättre produktkontroll, bättre utvecklingsarbete och forskning, bättre försäljning, reklam och service, bättre distribution samt en rad andra ting, åstadkomna i samarbete mellan alla i företaget verksamma personer och krafter. Just denna samverkan är A och O i dessa strävanden, som ytterst går ut på att skapa högre levnadsstandard.

Men det är mycket,

som står i vägen för detta samarbete. Overallt och i olika riktningar uppstår hinder av skilda slag. Det finns t.ex. ofta mellan företag och anställda liksom en osynlig mur, som försvårar kommunikationerna. Detta fenomen är mest utpräglat vid större företag — bysmeden och hans lärling, äldste sonen, har det betydligt lättare att komma till tals med varandra. Mycket har gjorts och mycket göres för att riva den muren. Företagsnämnderna är en av de "murbräckor", som kommit till användning, personaltidningarna en annan. Men det vore en överdrift att påstå, att dessa redskap utnyttjas till fullo.

Motsättningarna

mellan företag och anställda anses sedan gammalt vara fullt naturliga, när det gäller lönerna. Våldiga intresseorganisationer står här i harnesk mot varandra, maktkampen tar mycket tid och kraft i anspråk. Dock vill det synas, som om även på detta klassiska stridsområde en rationellare tingens ordning vore på väg. På ömse sidor sitter numera skolade ekonomer, tränade i att tänka förnuftsmässigt, och besjälade, vill man gärna tro, av en önskan att i varje läge komma fram till rimliga lösningar.

Men även om

man utgår ifrån att motsättningarna på lönefronten i princip kommer att bestå för avsevärd tid framöver, så är detta i och för sig inget skäl för frontbildning på andra områden, där intressena rimligtvis måste sammanfalla. Om det t.ex., för att använda en

gammal liknelse, kan tvistas om delningen av den gemensamma kakan, så borde väl enighet kunna nås om att kakan under alla omständigheter skall göras större. Då får ju varje "deltagare" till och med vid oförändrad procentsats mera därav.

Låt oss

titta ett slag igen på företagsnämnderna och personaltidningen. Båda dessa företeelser kan i hög grad glädja sig åt intresseorganisationernas gillande. Men hur mycket arbete måste inte nedläggas från t.ex. LO:s sida för att väcka och vidmakthålla intresset för verksamheten inom företagsnämnderna! Här har ändock den anställde stora möjligheter att inom den överenskomna ramen för "information och samråd" utöva ett medinflytande på utvecklingen. Man vill emellertid gärna tro dem som menar, att det här är fråga om en såpass ny företeelse — Samarbetsavtalet tillkom ju 1946 — att den ännu inte hunnit växa sig riktigt in i det allmänna medvetandet.

Något liknande skulle i så fall kunna sägas om personaltidningarna. De allra flesta personaltidningar såväl i Sverige som utomlands har knappast mer än 10—15 år på nacken, och det tar naturligtvis sin tid att komma underfund med de möjligheter till kontakt, till ömsesidig information, som personaltidningarna erbjuder.

Till belysning

av det nyss sagda kan omtalas, att det vid en frågeundersökning, som för någon tid sedan gjordes vid ett mellansvenskt industriföretag, visade sig vara många, som inte visste, att det fanns företagsnämnd inom det företaget, trots att personaltidningen i varje nummer ägnade ett avsevärt utrymme däråt. På dessa håll hade tydligen varken företagsnämnden eller personaltidningen blivit en realitet. Från detta läge och till att fullt utnyttja dessa institutioner är förvisso ett stort steg.

Vi har i det föregående

mest sysslat med förhållandet företaget—anställda och antytt, att motsättningar i lönefrågor skulle kunna vara en tänkbar orsak till eventuell kyla i detta förhållande också när det gäller annat än lönefrågor. Men både när det gäller förhållandet företag—anställda och förhållandet mellan olika grupper av anställda, så torde orsakerna till ett kyligt klimat också ligga på ett annat plan. Psykologerna har utan tvivel en del att lära oss därvidlag. De pekar därvid på individens möjligheter

att under olika betingelser tillfredsställa sina grundbehov. Dessa behov är dels fysiska, såsom hunger, törst, sömn etc., dels psykiska, såsom behovet av självutveckling (självbestämmande), trygghet, uppskattning, samhörighet med andra. Inte minst de psykiska behoven torde vara av stor betydelse. Vi skall här i starkt sammandrag återge samt i någon mån utveckla ett par av de synpunkter, som en känd svensk industripsykolog lägger på ett av dessa psykiska grundbehov, nämligen gemenskapsbehovet.

En människa

blir aldrig människa och individ utan kontakt och samhörighet med andra. Att uppgå i massan skänker endast ett lägre tillfredsställande av gemenskapsbehovet. Ett rikare sådant når vi först i gruppen. Denna har ett gemensamt mål och en härför lämpad organisation. De enskilda gruppledarna har olika uppgifter. Någon eller några har ledande funktioner.

Man måste skilja

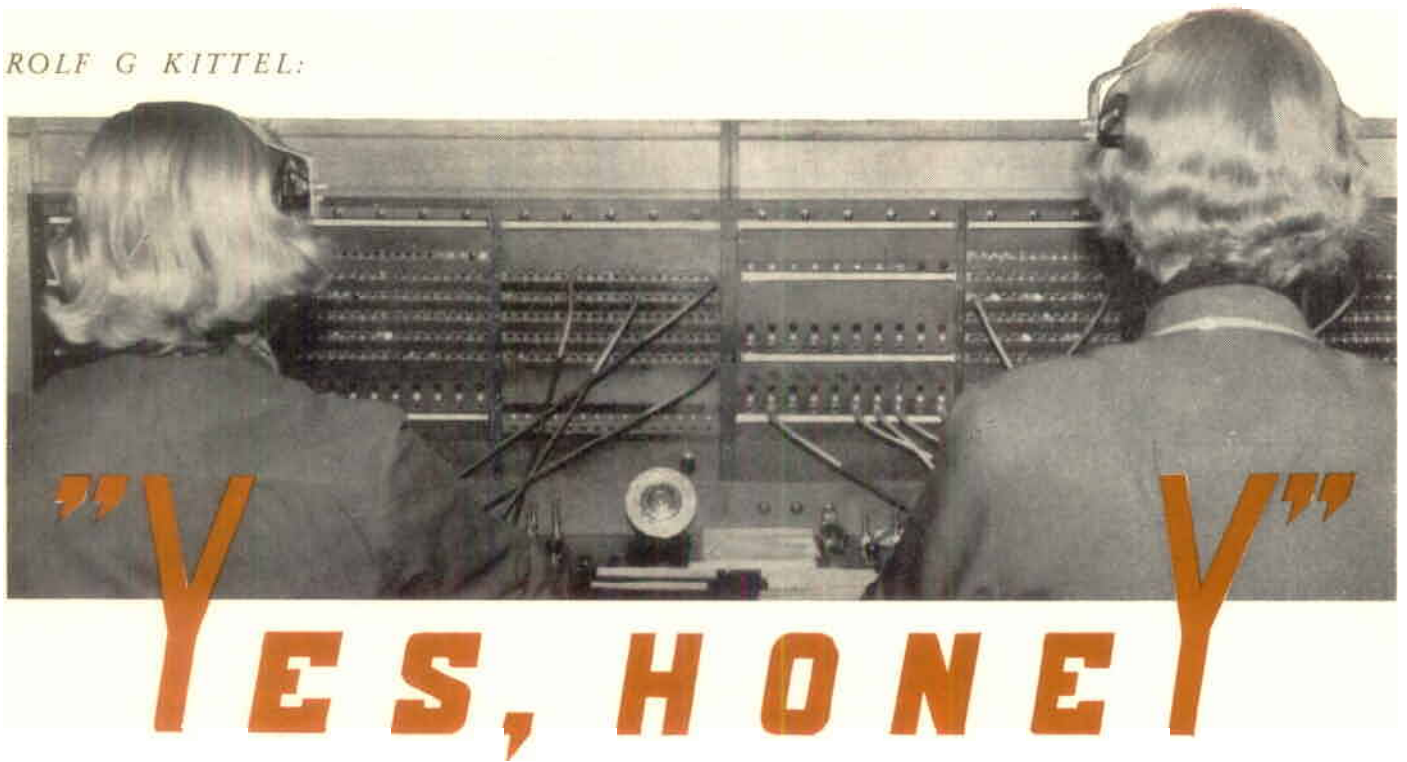
mellan primärgruppen, som så att säga uppstår av sig själv, och sekundärgruppen, som är konstruerad för särskilda ändamål. Till den förra gruppen hör familjen och gänget, till den senare företaget och organisationen. Varje människa strävar efter att tillhöra en primärgrupp, där varma och fasta band knyter samman medlemmarna. Klimatet i sekundärgruppen är av olika skäl kyligare än i primärgruppen.

Arbetslaget

uppvisar i mångt och mycket primärgruppens karaktär och utgör ett slags gemenskapsbehovets "brohuvud" inom företagen. Men dessa primärgruppsbildningar visar ofta tendens att bli konservativa: den som tänker, känner och värderar annorlunda, blir lätt betraktad med misstro. Aggressivitet, som medlemmarna skulle rikta mot varandra, kräver utlopp utåt, enklast genom att kanaliseras mot sådana, som lever i ett annat socialt fält.

Andra faktorer

än systematiserad människokunskap spelar den största rollen för relationerna mellan människor. Skall dessa relationer kunna förbättras inom ett företag, så måste strävandena gå ut på att bl.a. genom förbättrad information ständigt vidga gemenskapsbehovets brohuvud, arbetslaget, inom företaget, så att den enskilde till slut inser, att arbetslaget och företaget är identiska.

PÅ BLIXTVISIT HOS KONCERNENS TELEFONISTER

Otvingat amerikanskt kan telefonisten vid vårt Rivertonverk svara "Yes, honey" ("Ja, sötnos!") på en förfrågan. Här hemma är vi en smula mera strikta i vårt telefonumgänge, men det vänliga tonfallet är gemensamt för koncernens telefonister, som "Brännpunkten" har blixnterjuvat och nu presenterar i ett brokigt svep, där vi dessutom pläderar för litet extra god ton i telefon — om nu detta skulle behövas.

Höganäsbolaget ... herr Palm påringd ... Höganäsbolaget ... direktör Thorstensson är upptagen i telefon, går det an att vänta ... Höganäsbolaget ... ingenjör Fredholm är bortrest och kommer tillbaka på fredag ... kan jag koppla samtalet till någon annan på hans avdelning ... ingenjör Ljung kommer här ... Höganäsbolaget ... Inköpskontoret, herr Walldén ... nu är det klart till direktör Thorstensson ... Höganäsbolaget ... kopplat till ingenjör Johansson, Verkstadsavdelningen ...

Ja, så låter det, om man under någon halvminut står och avlyssnar ena hälften av den konversation, som utspinner sig i Höganäsbolagets telefonväxel i Höganäs under någon bråd timma mitt på dagen, då växeln har

toppbelastning. Intensivaste tiden är 9.30—11.30, då telefonisternas stämband och fingrar arbetar frenetiskt. Men genomsnittsfrekvensen är rätt respektingivande. Den normala dagsransonen ankommande samtal uppgår till cirka 650, och dagligen beställes 100-talet interurbana samtal genom huvudväxeln, som bemannas av en telefonist jämte assistent. Så till intervju ges inte många sekunder lediga.

Telefonisten förmedlar flest kontakter med företaget

Har Ni tänkt på vilken utomordentligt viktig kontakt med yttervärlden, som damerna i våra olika telefonväxlar utgör? De förmedlar faktiskt huvudparten av företagets alla yttre kontakter. Ett stort försäkrings-

företag i Stockholm konstaterade vid en undersökning, att de dagligen fick cirka 50 personliga besök, sände ut omkring 500 brev men samtidigt mottog 5000 telefonsamtal. Jämförelsen mellan försäkringsbolaget och vårt företag haltar måhända något, men proportionerna är säkerligen inte alltför missvisande. Genom våra verks spridda belägenhet snarare ökar än minskar antalet telefonsamtal på bekostnad av personliga besök, och till koncernens alla olika telefonbord ankommer dagligen ett par tusen samtal.

Nå, hur fyller då våra damer vid telefonborden, proppväxlarna eller linjeväljarna sin så viktiga uppgift? Dussinet blixtvitser hos de febrilt upptagna damerna gör, att man vid nästa visit helst skulle vilja komma smygande

En sextett telefonister: Ingalill Johansson, Västervik, Karin Bruseth, Oslo, Ada Weeks, Riverton, Eivær Engdahl, Baskarp, Lisbeth Molin, Stockholm, Inga Nilsson, Lomma.

med stora blomsterkvasten i bakfickan. Det finns bara ett ord — och det är stimulerande att reservationslöst få säga det: Perfekt. Där ringer ombud, arkitekter, industriledare, leverantörer, skeppsmäklare, arbetssökande, forskare och allt vad det nu kan vara, och alla blir de lika lugnt, tydligt, vänligt och uppmärksamt bemötta och med kopplingstrådar- nas förmedling dirigerade till önskad adressat.

30000 rikssamtal per år sändes från växeln i Höganäs

Redan 1918 började fröken *Signe Braun* vid Höganäsbolaget, och vid det här laget kan hon onekligen större delen av företagens personal på sina fem fingrar — om nu det kan vara ett lämpligt mått för en telefonists personkänedom. Fröken Braun har inte bara en sällsynt vänlig telefonröst — hur man alltid kan låta så älskvärd i telefon, finner vi vara en gåta — hon är också utrustad med en konstnärsådra och har berikat Huvudkontoret med de historiska keramikmålningarna i trappuppgången. För tillfället alternerar hon i växeln med gyllenblonda fru *Irène Svensson*, medan brunetten fru *Ingrid Andersson* fram till våren har tjänstledighet, försakad av unga dottern Evas ankomst för någon tid sedan. De assisteras av fröken *Sonja Larsson*, som bland annat beställer rikssamtal, och som med hjälp av telefonkatalogerna bedriver de- tektivarbete efter t.ex. "ingenjör Petterkvist, som bor på ett hotell i Karlstad", enligt beställarens något vaga anvisning.

Med den telefonfrekvens, som råder i Höganäs, hinner inte telefonisterna utföra något vid-sidan-av-arbete. Men alla koncernens telefonister behöver ju inte liksom damerna i huvudväxeln ombesörja inemot 200 000 ankommande och 30 000 utgående rikssamtal om året och hålla reda på 11 ingående och 9 avgående linjer, samt 200 anknnytningar, vars abonnentförteckning inledes med 101 Almén och slutar med 300 Bergling.

En kvintett skånska telefonister

Lättare är det för fröken *Greta Nilsson* och hennes avbytare fröken *Else Risberg* i Bjuvs- verken, som har fem linjer och 50 anknnytningar i den nya utmärkta växeln. De två damerna hinner sköta en hel del korrespon- dens mellan täta påringningar främst från herrar *Norén*, *Nyman* och *Persson* på Order- avdelningen i Höganäs.

Pauserna mellan telefonsamtalen i Skrom- berga, vars växel har fyra linjer och 30 anknnytningar, utnyttjar fröken *Berit Nilsson* till att skriva brev, sköta statistik och hjälpa expeditionen. Hon hinner också hålla ett be- vakande öga på rörlige och livligt telefon- sökte överingenjören *Walter Cronström*.

Med sina tre linjer och 20 anknnytningar ligger fröken *Grethel Bengtsson* i Nyvång ett

Margareta Breiner, Västervik, Grethel Bengtsson, Nyvång, Sonja Larsson, Höga- näs, Irène Svensson, Höganäs, Greta Nilsson, Bjuv,

pinnhål lägre än Skromberga. Att det kan vara nog så trångt på dessa linjer har väl inte bara Nyvångs ständiga telefonpåringare ingenjör *Ingemar Lindgren* och korrespon- dent *Sixten Palm* konstaterat. Fröken *Bengtsson*, som har arbetat nio år på kontoret i Nyvång, är dess allt i allo och förefaller kunna vikariera för de flesta.

I Gunnarstorp finns ingen egentlig telefon- växel, utan en linjeväljare med anknnytningar till ingenjör *Cleyndert*, gruvfogdekontoret och förrådet. Den välljudande stämman, som *Ni* hör svara "Gunnarstorksverken", tillhör vanligen fröken *Ulla Wall* (nyförlovad med *Åke Lindell* på laboratoriet i Skromberga må påpekas parentetiskt).

Snabbtelefon, grammofonarkiv och sökare i Västervik

Ut över Lommaåns sävliga vattenflöde har fröken *Inga Nilsson* vid Slipmaterial-Naxos' skånska fabrik tillfälle att kasta en och annan blick, medan hon utväxlar samtal på sin linjeväljare, vilken är utrustad med tre linjer. Åtskilliga av Lommas ankommande samtal har givetvis huvudkontoret i Västervik som beställare, och då har antingen ordinarie tele- fonisten fru *Margareta Breiner* eller hennes ungdomliga avbytare fröken *Ingalill Johans- son* förmedlat den ursprungliga kontakten.

I Västervik rör vi oss på nytt med större tal. Växeln är dimensionerad med 8 ankom- mande och 4 utgående samt två dubbelriktade linjer, därtill kommer en telefonistlinje. Växeln har 64 abonnenter inom företaget. Med hjälp av snabbtelefon och sökaranlägg- ning underlättas uppgiften för fru *Breiner* och hennes kollega att snabbt spåra personer, som av en eller annan anledning inte är på sina rum. Högtalarna i fabriken hörs ofta förkunna att "Höganäs söker ingenjör *Lilien- dahl*" eller att "överingenjör *Nilsson* har be- sök i hallen". Västervikstelefonisterna har också hand om företagens grammofonarkiv och agerar skivbytare, när fabriken har sin musik under arbetet. De ombesörjer dessutom, att kontorspersonalens arbetsdag får inledas och avslutas med sprittande marschmelodier.

Om man får höra en dam svara "Slip- material-Naxos i Baskarp" tillhör rösten nord- disk blonda fröken *Eivor Engdahl*, som i dagarna 10-årsjubilerar i företaget och som utöver sitt telefonistjobb sköter avlöningsut- räkning, statistik och råmaterialrapporter. Under hösten har Baskarps telefonstation automatiserats, och telefonnumren till vår fabrik är nu Jönköping 430 01 och 430 16, så Baskarp har faktiskt utgått ur historien i rikstelefonssammanhang. Synd på ett så vac- kert namn.

En glas-pärla

I Västerviks telefonväxel fick förra hösten fru *Maj Johansson* utveckla den färdighet, som nu kommer glasullsfolket i Billesholm till del. Det är henne *Ni* först träffar på, när *Ni* omsider kommer fram på Hälsingborg 724 00. Det kan dröja, det må erkännas, men det är inte hennes fel. Glasullsbolagets växel med

sina fyra ingående och fyra utgående linjer torde vara koncernens hårdast blockerade. Här rör vi oss med idogt ringande människor. Samtalen distribueras ut till och rinner in från alla delar av landet och grannländerna — ja, varför göra denna geografiska inskränkning, cirkeln kan gott göras betydligt vidare. Men pärlan i växeln håller ihop trådarna. Lika lugnt och vänligt som alltid svarar hon sitt: "Det är Glasullsbolaget, goddag".

Nätt opp lika intensiv är den interurbana frekvensen vid Höganäsarbetens kontor i Stockholm, där man på sistone dessutom fått tillökning i familjen genom Handöls Täljstens AB:s försäljningskontor. Från Oxelösund, Höganäs, Sundsvall, Fagersta, Finspång och allt vad det är, ringer med täta mellanrum murare på fältet, valsverksingenjörer, byggmästare, arkitekter. Och lika ofta får Höganäsarbetens arbetschefer och deras assistenter be fröken *Lisbeth Molin* beställa samtal till någon av de dussintals platser, där entreprenader samtidigt pågår.

"OK, darling", säger Ada Weeks

Ja, något av dessa samtal kanske ställes till Oslo 42 07 54, och då svarar fröken *Karin Bruseth* ett käckt norskt "Ildfast". Men skulle samtalet avse vårt dotterföretag i Köpenhamn, Sten- och Klinker-Kompagniet, blir Ni mottagen av fru *Edith Ivarsson*. Hon sköter växeln i "Kongens By" och ser bl.a. till, att direktör Alfred Andersens stundom förekommande nioperioderssamtal med Stig Svensson på Exportavdelningen i Höganäs får pågå ostörda tiden ut.

Och skulle Ni råka ringa Riverton 9 — 2220, får Ni inte bli förvånad om en väl-artikulerad stämma svarar "Yes, honey", vilket inte bör tas bokstavligt utan som ett typiskt exempel på smidig, otvungen amerikansk umgängeston. Damen med "honungs-rösten" heter Mrs. *Ada Weeks*. Enligt rapporter västerifrån lär hon alltid skratta och låta lycklig och vänlig. Hon försöker konstant lägga namn, firmor och röster på minnet, så att hon vid en förnyad kontakt snabbt kan finna en personlig anknytning. I Rivertonverket måste alla samtal — även interna inom fabriken — gå över växeln. Men Mrs. Weeks har, trots de ständigt återkommande och som man tycker enerverande signalerna, alltid ett "Sure, dear" eller "OK, darling" till övers, när man ber henne om en tjänst. Eller som sagt "Yes, honey".

Sju råd för god ton i telefon

Men ett telefonsamtal är inte bara telefonistens sak, en perfekt telefonservice bygger också i stor utsträckning på "abonnetten" själv. För att bidra till förbättrad telefonkultur anordnade för ett par år sedan flera av landets Försäljnings- och Reklamföreningar kurser för växeltelefonister, där för övrigt några av vårt företags telefonister var clever vid kursen i Hålsingborg. Man kom då fram

Signe Braun, Höganäs, Maj Johansson, Billeholm, Ulla Wall, Gunnarstorp, Edith Ivarsson, Köpenhamn, Berit Nilsson, Skromberga.

till ett antal grundprinciper, som den telefonerande alltid bör tänka på, om han eller hon skall anses ha god telefonkultur — och vem vill inte ha det?

● Tala om för telefonväxeln, var Ni finns.

Om Ni far på tjänsteresa, meddela växeln, vart Ni far och när Ni väntas tillbaka. Om Ni mera tillfälligt lämnar Ert arbetsrum, uppge var man kan finna Er. Det sista är absolut nödvändigt, om Ni beställt ett rikssamtal.

● Ordna telefonpassning.

Se till att någon passar Er telefon under Er eventuella frånvaro. Man kan göra på flera sätt. Växeln tar samtal utifrån. Om extra anknytning finnes, kan samtal inom företaget kopplas till annan person. I annat fall bör någon vara vidtalad att svara i Ert ställe.

● Svara genast i telefonen.

Ni vinner inget på att dröja ett tag med att lyfta på luren vid en påringning — och personen på andra sidan tråden hinner i stället bli otålig under väntetiden.

● Tala bara till den påringande.

När Ni väl har lyft luren, koncentrera Er helt på telefonsamtalet. När man söker en person, är det rätt irriterande att genom tråden få höra ett till en annan person riktat meddelande, t.ex. "... Och så får du lov att ordna leveransen till Halmstad genast..."

● Presentera Er genast.

Svara med namn och avdelning t.ex. "Andersson, X-avdelningen", men det går lika bra med "X-avdelningen, Andersson". Och när Ni ringer upp någon, tala då genast om Er titel, Ert namn och Ert företag.

● Tala vårdat och tydligt.

Ta inte som mönster den stockholmske busskonduktören, som ropar ut sitt "gstavt" vid ankomsten till Gustaf Adolfs Torg. I telefon är det viktigt att tala tydligt och vårdat. Den rätta telefonrösten har stor betydelse för kontakten.

Och så sist men inte minst:

● Glöm inte det vänliga tonfallet.

Man skall inte behöva meddela "telefonbesökaren", att han är "välkommen". Han skall känna det.

Alla vi, som mestadels har telefonen som vårt främsta instrument för kontakt med yttervärlden, kan gärna minnas Rivertonkollegan, Mrs. *Ada Weeks*, och hennes trevliga umgängeston i telefon. Även om vi inte säger det högt, kan vi tänka: "Yes, honey".

Koncernen runt

Baskarp bygger ut

En tillbyggnad till fabriken i Baskarp påbörjades i höst. Byggnaden blir 27×25 meter och uppföres i en våning. Den är avsedd till lager- och fabriktionslokaler och beräknas vara klar före årsskiftet. Anläggningskostnaden går till cirka 140 000 kronor.

Tyska gruvarbetare återkom till Bolaget

För tre år sedan anställdes genom tvåårigt kontrakt omkring 160 tyska gruvarbetare, som fördelades på gruvorna i nordv. Skåne. En del slutade av olika anledningar före eller efter kontraktstidens utgång, men omkring femtio av tyskarna är fortfarande i tjänst hos Bolaget, flertalet placerade i Nyvång.

Ett tiotal av de tyskar, som återvände till sitt hemland, har på nytt sökt anställning vid Bolaget. Under mellantiden har de i Tyskland varit sysselsatta inom olika yrken men inte kommit upp till den förtjänst, de hade som gruvarbetare. Detta angavs vara den främsta anledningen till att de återkom till Sverige.

Optiska trafiksignaler på Nyvångs gruvområde

En ur trafiksäkerhetssynpunkt synnerligen ändamålsenlig anordning har vidtagits på Nyvångs gruvområde. Den ökade motorfor-

donstrafiken inom detta, speciellt transporterna av kol till kunder och lager, har medfört ökad risk för trafikolyckor. I den besvärligaste korsningen, där den stora dumpstorn rullar fram med tunga laster av berg, har en automatisk vägkorsningsarmatur med optiska signaler med grönt-gult-rött sken placerats. En säkerhetsfrämjande åtgärd.

Sju olycksfallsfria månader gav Gunnarstorp 2 000 kronor

En prestation, som man förut varit benägen att anse som praktiskt taget ouppnåelig, har gruvarbetarna i Gunnarstorp utfört. I det närmaste 9 000 skift, dvs. nära sju månader, har 115 arbetare, varav 90 under jord, fullgjort utan olycksfall. Som belöning och uppmuntran härför ställdes 2 000 kr till skyddskommitténs förfogande att disponeras efter eget avgörande.

Man enades om inköp av obligationer som gemensam egendom. Delaktiga är alla vid Gunnarstorpverket före den 1 juli 1954 anställda, såväl ovan som under jord och såväl arbetsbefäl som övriga. Obligationerna får utlottas tidigast om fem år, och event. vinst intill dess fördelas lika mellan delägarna. Den av de berörda, som på egen begäran slutar sin fasta anställning vid Bolaget, frånsäger sig därmed automatiskt delägarskap för all framtid.

Moderniserad badstuga med elektrisk bastu i Handöl

En genomgripande förändring har badstugan i Handöl genomgått. Tidigare var den inredd med en bastuugn för ånga genom vattenbegjutning på upphettade stenar, en dusch och ett badkar. Ugnen eldades med ved. Nu har man elektrisk bastuugn, reglerbar till önskad temperatur och med torr värme.

I badstugan är golven belagda med sintrade plattor, i vissa fall halksäkra. Väggarna är beklädda med glaserade klinkerplattor i färgerna vitt, grått, blått och grönt, allt av Skrombergas tillverkning.

Sju tvättställ ersätter förutvarande baljor av trä, ett badkar har installerats i särskilt rum samt två duschar i tvätttrummet. Vidare finns avklädningsrum med toalett och ett litet rum för fru Mona Berg, som sköter de elektriska kontaktorna och svarar för städning och ordning. Rent och snyggt är det alltid när man kommer dit, vilket gör, att alla känner trivsel. 10—15 personer kan samtidigt utnyttja bastun, och alla anställda badar gratis, medan övriga erlägger avgift.

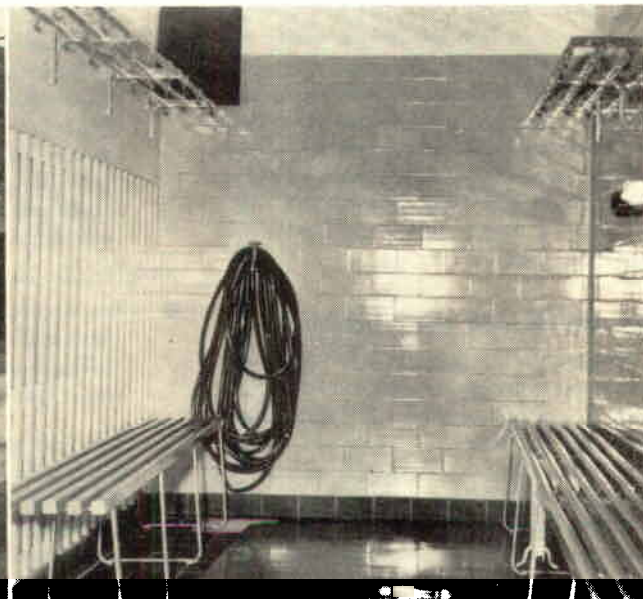
100-åriga Malmö Gasverk använder helst höganästegel

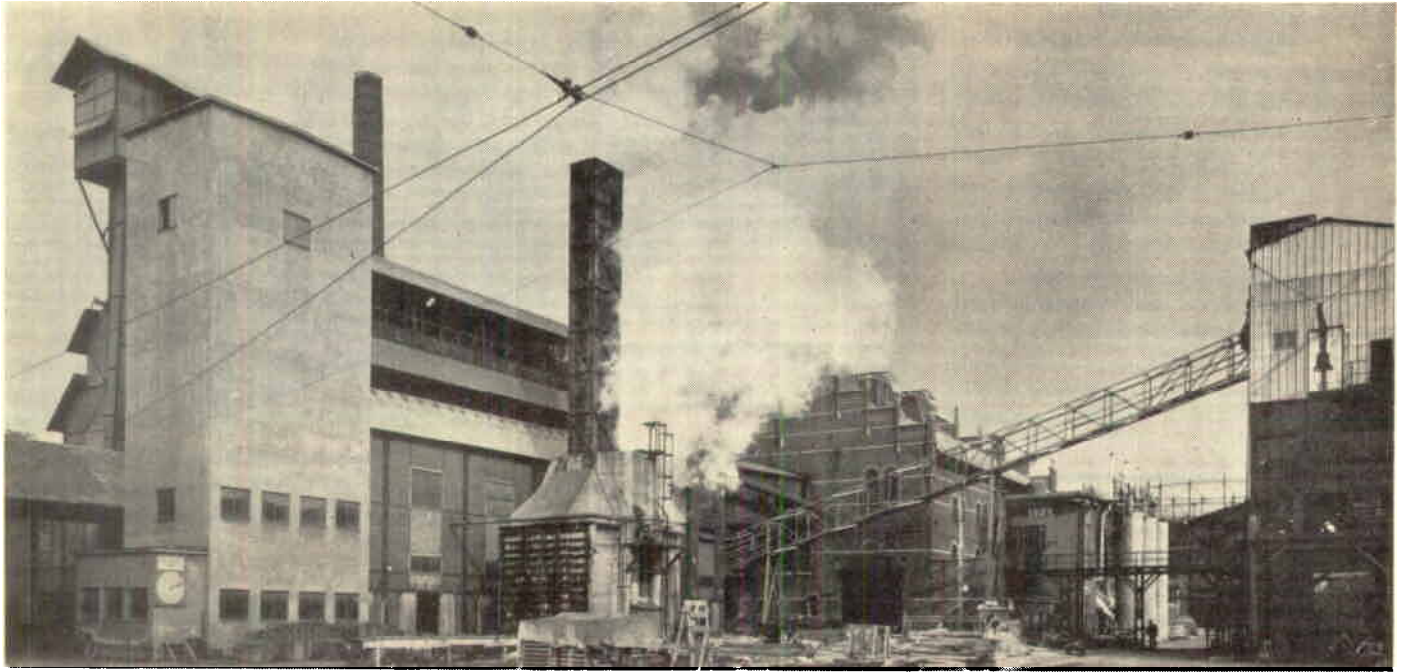
Malmö Gasverk har firat 100-årsjubileum, och då denna milstolpe celebrerades den 1 september, representerade dir. Viggo Terling Höganäsbolaget.

I sitt lyckönskningstal framhöll dir. Terling bl.a., att Bolaget sedan åtskilliga år är leverantör av eldfasta tegel till gasverket. De första leveranserna omfattade chamottetegel men så småningom även silikategel, vilken kvalitet tidigare i huvudsak kommit från ut-

Se opp! Trafikfyren visar rött sken, och dumpstorn rullar med sin tunga last över vägbanan. En betryggande säkerhetsanordning i en starkt trafikerad vägkorsning inom Nyvångs gruvområde.

Litet men trivsamt kan man säga om det nya badhuset i Handöl med tillgång till elektrisk bastu och kostnadsfria bad för de anställda vid Täljstensbolaget.

landet. Förtroendet till våra tegelkvaliteter och erfarenheter på konstruktionsområdet ledde också till att Bolaget fick beställning på komplett ombyggnad av gasverkets tre horisontalugnar för några år sedan. Samarbetet mellan de båda företagen är det allra bästa, och utbytet av tekniska erfarenheter har säkerligen varit till gagn för båda parter.

Ugnshus och horisontalkammarugnar vid Malmö Gasverk, uppförda av Höganäsbolaget för några år sedan.

Denna bild talar väl för att arbetsledarna i Höganäs har all anledning att trivas i sina nya lokaler. Här tar styrelsen en kaffepaus under ett sammanträde i det smakfullt inredda klubbbrummet. Fr.v. Erik Hjelm, vice ordförande, Kurt Lundh, kassaförvaltare, Uno Olsson, ordförande, Knut Jönsson, sekreterare, och Sven Croona, vice sekreterare.

Arbetsledarna i Höganäs fick fina samlingslokaler

Första lördagen i oktober var en märkesdag för Höganäsbolagets arbetsledare i Höganäs. De kunde nämligen då flytta in i nya lokaler i en fastighet, som ställts till deras förfogande av företaget. Invigningen skedde i närvaro av koncernchefen dir. P Eg. Gummeson och ombudsman Hans Lycke, Svenska Arbetsledareförbundet. Dessutom var SAF:s avdelningar i Bjuv, Hälsingborg och Landskrona representerade.

Bolaget har kostnadsfritt överlåtit fastigheten och därjämte bekostat omöbleringen och inredning. Arbetsledarna svarar själva för driften. På nedre våningen finns en större samlingshall med parkettgolv och öppen spis och ett sällskapsrum möblerat med soffgrupp, radiogrammofon och bokhylla. Köket är utrustat med elspis, kylskåp och rostfri vask samt servis för 60 personer. Andra våningen inrymmer rum för vaktmästaren och ett damrum. Oljeeldning är installerad.

Vid invigningen, som firades med supé och dans, framhöll ombudsman Lycke, att Höganäsbolaget på skilda områden varit föregångare i vidsynta åtgärder till arbetsledarnas bästa. Dir. Gummeson pekade på arbetsledarens nyckelställning inom industrin och uttalade den förhoppningen, att de nya lokalerna skulle medverka till starkt sammanhållning inom arbetsledarekåren samt gemenskap med företaget.

Svenska Gruvföreningen höll skyddskonferens i Höganäs

Svenska Gruvföreningen hade förlagt sin nionde skyddskonferens till Skåne den 10—11 september, och Höganäsbolaget var värd första dagen. I 60-talet deltagare ingick "gruvkarlar" från hela landet, och dessutom var Svenska Gruvindustriarbetareförbundet, Arbetskyddsstyrelsen, Arbetskyddsnämnden och Yrkesinspektionen representerade.

För informationen om Höganäsbolagets gruvdrift och dess skyddsverksamhet svarade övering. Magnus Smedberg samt skyddsinspektören, kapten Allan Jungbeck. Konferensdeltagarna besåg ovanjordsanläggningarna vid Nyvångs gruva, och vid besök i Schakt Gustaf Adolf, Höganäs, visades gruvbio, bergförankring, cykling under jord och kolbrytning.

I Bolagets Västra Matsal, där lunch intogs, fanns en provkarta på utländska skyddsbilder. Disponent J Hedlund i Svenska Gruvföreningen belyste i ett anförande, hurusom olycksfallsfrekvensen visar sjunkande siffror, vilket han tillskrev det propagandaarbete, som gjordes inom arbetarskyddet. Kanslichef E Thörnberg redogjorde för den utbildningskampanj i arbetarskyddsfrågor, som startades förra månaden under mottot "Arbetskydd lönar sig". Vidare hade Sv. Gruvföreningens två stillfilmer om arbetarskydd urpremiär. Sista programpunkten före middagen på restaurang Kvarnen i Hälsingborg var en säkerligen uppskattad busstur till Kullens fyr.

Andra konferensdagen var anslagen till industribesök i Malmö, och en fransysk visit i Danmark ingick också i programmet.

Valsverksingenjörer diskuterade i Höganäs ståltekniska problem

— Under de senaste åren har järnverken genomgått en synnerligen stor utvidgning, och

Söta flyglottor ombesörjde förplånaden vid Nordv. Skånes Flygklubbs 15-årsjubileum på Höganäs flygfält. Av de åtta är denna kvartett anställd vid Bolaget, från vänster: Eftan och tvåan Elsa Nilsson och Bodil Söderberg, Inköpskontoret, fyran Mona Jansson, Arbetsbyrån och sexan Asta Persson, Fastighetsavdelningen.

produktionen av valsat och smält stål har stigit mycket. Detta har medfört ökade krav på det eldfasta materialet, som användes i de olika ugnarna, och såväl detta som det syrafasta materialet för dessas betanläggningar levereras till största delen av Höganäsbolaget.

Med dessa ord antydde ordföranden i Valsverksingenjörsföreningen, bergsingenjör Åke Wahlberg, Degerfors, varför föreningen i mitten av september förlade sitt tvådagars höstmöte till Höganäs under Höganäsbolagets värdskap. Föreningens medlemmar utgöres av aktivt arbetande ingenjörer i järnverkens och metallverkens valsverks- och smidesavdelningar inom de nordiska länderna. Ett par danskar och norrmän ingick för övrigt i de 40 deltagarna vid höganäsbesöket. Genom besöket bereddades deltagarna möjlighet att byta erfarenheter och att diskutera gemensamma tekniska problem.

Direktör Yngve Zacco hälsade välkommen i Bolagets Västra Matsal, och sedan trädde företagets serviceingenjörer i aktion. Bergsingenjör Ludvig Fredholm inledde med anförande om eldfast material, och därefter talade civilingenjör A Wester om syrafast material för betanläggningar. Efter diskussion avslutades dagen med besök i olika fabriker.

Andra dagens program började med visning av Bjuvs fabriker, och sedan gick färden till Glasullsbolaget i Billesholm. Sista programpunkten var en busstur i nordvästra Skåne med besök bl.a. på Kullaberg.

Stålligt flygarjubileum på Höganäs fina flygfält

Det blåste friska vindar över Höganäsbolagets flygfält den augustisöndag Nord-

Direktör Fr. Söderbäck, Svenska Arbetsgivareföreningen, och gruvingenjör S E Jansson, Nyvång, har angelägna problem att diskutera hundra meter under jorden i Höganäs gruva. Bilden togs i samband med Svenska Gruvföreningens skyddskonferens vid Höganäsbolaget.

västra Skånes Flygklubb med "tunnor" i topproll och svävande segelflygplan celebrerade sin 15-åriga tillvaro. Jubileet hade väckt mycket stort intresse, och bland de prominenta flygpersoner, som mött upp, kan i främsta rummet nämnas nestorn bland svenska civilflygare "Flygande skägget", dir. Gösta Fræncel, överstarna Bill Bergman från F 10 och Knut Lindahl från F 5 samt KSAK:s ordförande dir. P Eg. Gummeson.

Från 1950 har flygklubben hållit till på Höganäsbolagets flygfält, och den fick samma år av Höganäs-Billesholms AB ett flygplan av märket "Klemm 35". I fjol flyttades klubbens hangar från Bergafältet i Hälsingborg till Höganäs, och den blev också utökad. Tack vare att Höganäsbolaget skänkte en i gott skick befintlig barack, har klubben nu för första gången både material, klubblokal och flygfält på samma plats.

I jubileumsprogrammet ingick invigning av ny hangar och nytt klubbhus, och det var klubbens mångåriga främjare och hedersordförande, dir. Gummeson, som förrättade invigningen. Själv fick han genom dir. Fræncel mottaga klubbens förtjänsttecken i guld. En ny klubbfana invigdes av överste Lindahl. I tävlingen om dir. Gummesons vandringspris med deltagande av plan från olika skånska flygklubbar noterades överlag goda resultat, och en grupp "Flygande tunnor" från F 10 stod för en serie avancerade flygningar över fältet. Det var ett ståtligt flygarjubileum.

Bisola och mellanfiber nyheter från Glasullsbolaget

Glasullsbolaget har upptagit tillverkning av en speciell isolermatta, benämnd Bisola och avsedd för ljud- och värmeisolering av motorer i Volvo PV 444 och Volkswagen. Mattan, som levereras tillsammans med motorhuvorna på Volvo och för hela motorrummet på Volkswagen, har rönt mycket stort intresse bland bilägarna. Bisola dämpar effektivt det buller, som från motorerna fortplantas till karossen, och gör därigenom åkningen tystare och angenä-

En brandskyddsfärg, som betecknas såsom revolutionerande, demonstrerades vid Höganäsbolaget för Höganäs stads brandkår och Bolagets industribrandkår. På bilden konstaterar stadens vice brandchef, elektrikern vid Bolaget Oscar Sandberg, assistent Widermark och industribrandchefen Sten Svenson, att en med färgen bestruken aluminiumplatta inte tagit någon som helst skada av elden.

mare. Men Bisola ger också en god värmeisolerings och bidrager under den kalla årstiden till att hålla motorn varm avsevärt längre, sedan den stannats. Och på sommaren skyddar Bisola motorhuvud för värme från motorn och medverkar på så sätt till att förhindra den färgförändring, som lackeringen genom värmen ofta undergår.

En ny maskin av egen konstruktion har tagits i bruk vid Glasullsbolaget för tillverkning av finfibrig glasfiber, kallad "Mellanglasfiber". Det är en 1,5 meter bred plastbunden matta i tjocklekar från 10 till 50 mm, som mer och mer fått stor användning för isolering i landsvägs- och rälsbussar, sovvagnar samt flygplan.

Som ett led i rationaliseringen av tillverkningen av GLASULLIT isolermattor för byggnader har Glasullsbolaget för kontinuerlig drift utbyggt en tidigare använd maskintyp, varvid tillverkningen samtidigt automatiserats. Maskinen betjänas av två man, och

kapaciteten har fördubblats mot tidigare. Ovannämnda maskintyp är Glasullsbolagets egen konstruktion. Kompletta maskiner av denna typ har levererats till flera inom- och utomeuropeiska länder.

Miss med glasfiberskidor

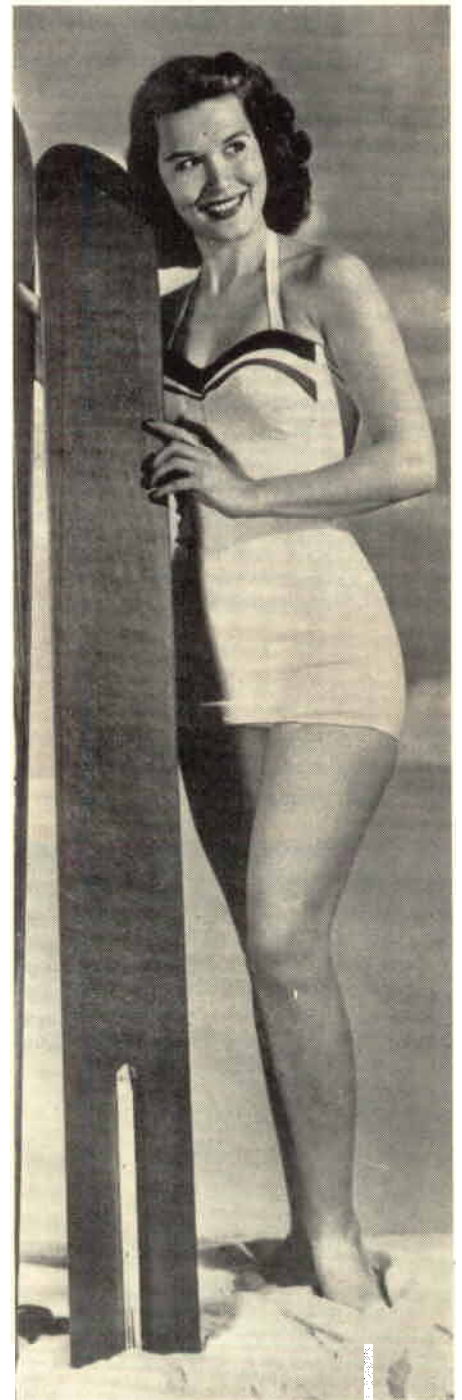
Av glasfiberarmerad plast kan man göra det mesta, och materialet blir allt vanligare, där man vill ha hög hållfasthet och låg vikt. Båtar, hjälmar, brickor, tvättmaskiner, spinnspön, pressverktyg, flygplansdelar, ackumulatorkärl är exempel på några av de saker, som tillverkas av glasfiberlaminat och i viss mån står på Glasullsbolagets försäljningsprogram.

Av glasfiberarmerad plast kan man också göra rejäla vattenskidor — här demonstrerade av miss Dorothy McNeil från Florida. Redaktionen har t.v. arkiverat den fullständiga adressen till den unga damen, som just står i begrepp att ge sig ut på en skidtur längs Miami Beach.

I Aarhus i Danmark, en stad med sjudande byggnadsaktivitet, finns en mycket livaktig förening för byggnadsintresserade. Denna förening föreläsar årligen studieresor och besökte i oktober Skåne, varvid Höganäsbolagets anläggningar i Skromberga i hög grad intresserade danskarna. På bilden visar driftsingenjör Ingvar Jansson ett glaserat klinker för borgmästaren i Aarhus, Svend Unmack Larsen. I bakgrunden juridiske direktören G Staal.

Res till Florida, så kanske Ni på Atlantens bölja får åka vattenskidor av glasfiberarmerad plast tillsammans med denna välsvärvade "Miss Florida".

God ordergång men liten orderstock på eldfast, stor programomläggning diskuteras i Skromberga, plasten kommer

I gruvbion höll 48 gruvkarlar gemensamt sammanträde och diskuterade viss omplacering av arbetskraften vid gruvorna. Ordergången på eldfast tegel har stabiliserat sig i nivå med 1952 års, och i Bjuv köres eldfast på nytt i alla tre ugnarna. Glaserade lerrör, krubbor och svintråg har fortfarande god avsättning. Plasttillverkning blir allt aktuellare, och utvecklingsingenjör på området har nyanställt. I Skromberga diskuteras en väsentlig omläggning av hela tillverkningsprogrammet. Verkstadsavdelningens sammanträde gick i sparkampanjens tecken, och en expo över söndriga verktyg hade ordnats. Och i Västervik berättade övering. Nilsson om fyra månader i Riverton.

Gruvornas fem nämnder sammanträdde på gruvbion

Till gruvbion i Schakt Gustaf Adolf hade Gruvavdelningens gemensamma samarbetskommitté förlagt sitt höstsammanträde. 48 man hade samlats i den särpräglade möteslokalen, när ordföranden överingenjör Magnus Smedberg öppnade sammanträdet och hälsade ledamöter och gäster välkomna. Bland de senare märktes direktör Yngve Zacco, ingenjör Larcén, AB Atlas Diesel, expert på maskiner för bergförankring, Mr Mason, representant för det brittiska spiralborrföretaget Victor Products, Ltd samt 1:e ing. Malte Johansson och ing. Enar Askeroth, Verkstadsavdelningen.

— Genom gruvbion öppnas nya möjligheter för oss att ge god och fruktbringande information om företaget och dess produkter till alla de personer, som av olika orsaker besöker oss, sade övering. Smedberg i sin inledande orientering om syftet med gruvbion.

Om ett verktyg är sönder, meddela det vid inlämningen till verktygsförrådet! vädjade Arthur Thuvesson vid Centralverkstadens samarbetskommitté. Reparator Verner Hansson hörsammar anmaningen, när han lämnar tillbaka en bormaskin, vars el-motor krånglar.

Tegel- och Murbruk har konstant studiehåg

Ordergången på eldfast tegel, som under 1953 var mycket dålig, tycks ha stabiliserat sig i nivå med den som rådde under 1952. Orderstocken är däremot bara bråkdelen av 1952 års, omtalade överingenjör Bengt Aggeryd i sin produktionsöversikt vid Tegel- och Murbruksfabrikernas senaste sammanträde. Efterfrågan på eldfast material ökar. Ett järnverk har redan inkommit med offertförfrågan för hela sitt tegelbehov för 1955. Den utländska konkurrensen på den nordiska marknaden är för närvarande starkast från Tyskland. Korta leveranstider krävs för att hålla de konkurrenskraftiga tyskarna stången.

En nödvändig komplettering av tegellagret medförde, att Fabrik V, som en tid tillbaka disponerats för rörtillverkning, under oktober på nytt började användas för produktion av eldfast tegel.

Tegel- och Murbruksfabrikernas samarbetskommitté startade i oktober en ny studiecirkel. Denna gång gällde det "Hur företaget beräknar sina kostnader" — den tredje av "Aktiva företagsnämnders" kurser, som den studiecintresserade kommittén gav sig i kast med.

Rör brännes i sju ugnar

Tre förmän och en arbetare hade jämte avdelningens överingenjör och driftsingenjör mött upp till Byggnadskeramiska avdelningens i Höganäs sammanträde på försommaren. Visserligen rådde då den enda sommar, som vi fick på dessa breddgrader, men överingenjör Cronström hade all anledning beklaga det ringa intresset för samarbetsmötet.

Avsättningen av glaserade lerrör är fortfarande mycket god, sade han i sin produktionsöversikt. I såväl Höganäs som Skromberga kördes hela våren en extra ugn med rör, vilket innebar, att under topprushen tillsammans sju ugnar användes för rör. Sopnedkastan har en hård konkurrent i cementrören, både i vad det gäller pris och kvalitet. Våra krubbor och svintråg har god avsättning speciellt i Danmark och Norge. Försäljningen av stengodspumpar ökar, medan kundernas intresse för kärll minskar — konkurrensen med det rostfria stålet gör sig märkbar.

Herr Ivar Westerberg, som var ende arbetarrepresentant vid sammanträdet, framförde sitt och sina arbetskamraters önskemål om högre temperatur i östra badhuset. Förbättring utlovades.

Kemiska fabriken gör plaster till glasullsplattor

Kemiska fabriken framställer ett bindemedel, "Höganäsbakelit" för glasullsplattor. Plattorna tillverkas i Billesholm. Då den nuvarande tillverkningen i Billesholm köres i försöksskala, och man under hösten bygger ut denna tillverkningsgren, upphör Kemiska fabriken produktion av "Höganäsbakelit" tills vidare, framhöll 1:e ingenjör Eric Nils-

son vid *Kemiska avdelningens* och *Centrallaboratoriets* senaste sammanträde. Ombyggnaden i *Billesholm* väntas bli klar under första kvartalet 1955.

Produktionen av furanplast ökar och avses bli ytterligare ökad. Det är en plast, som användes som bindemedel vid tillverkningen av syra- och alkalibeständiga fogmassor. Kombinationen furanplast-glasfiber beräknas bli ett bra syrabeständigt material. För att bedriva utvecklingsarbete på plastfronten har ingenjören Egon Rydell nyanställt.

Samarbetsmöte i sparkampanjens tecken vid Centralverkstaden

Som ett led i den pågående sparkampanjen hade för *Centralverkstadens* samarbetskommitté iordningställts en i negativ riktning imponerande utställning över ett par månaders skörd av söndriga verktyg.

— Verktyg kostar mycket pengar, och vi kommer inte att lata några vägar vara oprövade i vår strävan att hålla verktygskostnaderna nere, påpekade sammanrådets ordförande ing. Enar Askeröth. Över 1 000 kr i veckan kostar kasserade borrar, slipskivor, svarvstal, proppar, lampor, svetsglasögon, hågfilsblad, nycklar m.m.

Han sade till ledamöterna, att de skulle uppmana sina arbetskamrater att spara på acetylen- och syrgas och alltid stänga av huvudventilerna vid svetsplatserna vid längre uppehåll i arbetet.

Att ett verktyg går sönder kan ha många orsaker, men en god regel är att inte låta verktyget bli förlitit. Ju mer slitet det är, desto lättare går det sönder. Herr Arthur Thuvesson påpekade, att de som till verktygsförrådet lämnar in ett trasigt verktyg, absolut bör tala om detta för förrådspersonalen, eftersom ett funktionsodugligt verktyg annars lätt kan lämnas ut till en annan reparatör.

Slut med klinkerbränning i Bjuv

Produktionen under årets första 8 månader uppgick vid *Bjuvsverken* till 19 400 ton. Utlastningen under motsvarande period var 21 800 ton, vilket innebär, att lagret minskat kraftigt under året.

Orderstocken fortfar att avta och var i början av september 11 000 ton för allt eldfast material i Höganäs och Bjuv, vilket motsvarar ungefär två månaders produktion. Orderingången ökar emellertid, och för att möta ökningen skall i fortsättningen tunnelugn III på nytt användas för eldfast tegel. I närmare ett år har där bränts skrombergaklinker.

Skromberga planerar

en 3:e tunnelugn

Med 10 % steg landets byggnadsverksamhet från 1952 till 1953. Ökningen gäller främst bostäder och offentliga byggnader. Nyanläggningar och byggen vid industrin har däremot gått tillbaka. 48 000 bostäder blev

klara under 1953. Antalet beräknas bli större i år nu sedan byggnadstillstånd för bostäder slopats.

Vid *Skrombergaverkens* sammanträde i september lämnade överingenjör Walter Cronström dessa upplysningar som förklaring till den goda avsättningen för byggnadskeramiska produkter.

Han orienterade vidare om ett nytt tillverkningsprogram, som går ut på att bättre fördela fabrikationen av golv- och väggplattor mellan de olika ugnarna, så att i gör-ligaste mån en och samma produkt brännes i varje ugn. Riktlinjerna för detta program är klara men dess detaljer ej helt utformade. Programmet förutsätter en väsentlig produktionsökning för våtpressade klinker och glaserade klinker. Kvantiteten tjocka och tunna, torrpressade klinker och syrafast tegel blir oförändrad.

För att genomföra programmet krävs alltså en viss omdisponering av ugnarna. En tredje stor tunnelugn planeras så småningom bli uppförd, fundament till en sådan finnes redan.

Övering. Malte Nilsson berättar om Riverton

Under den period, då Riverton-verket skulle köras igång, hade överingenjör Malte Nilsson under fyra månader sin verksamhet

förlagd till detta vårt dotterföretag på andra sidan Atlanten. För företagsnämnden i *Västerвик* berättade han om sina intryck från USA och koncernens västliga utpost.

Riverton ligger vid Delawarefloden, vid vars stränder svenskarna grundade kolonin Nya Sverige för mer än 300 år sedan. I dag är Delawareområdet det per kvadratkilometer mest industribetonade i hela Amerika. Nyligen anlades här ett järnverk för 700 miljoner dollar — dvs. i runt tal 2 miljarder i svenska pengar — och ytterligare ett liknande planeras i dessa trakter. Så den industriella verksamheten sjuder av liv i Rivertonverkets grannskap.

Arbetsviljan och arbetsintensiteten är god i Amerika. Utpräglad vi-anda råder överallt. Alla anställda visar stort intresse för ledningens åtgärder. Det personliga initiativet för företaget är lika utbrett bland alla — oavsett rangplats i organisationsschemat.

4—5 mil är en rätt normal vägsträcka till arbetsplatsen i Amerika, och bilen har också blivit något av var mans nyttoartikel. Typisk för amerikanarnas affärsoptimism är deras gängse syn på bilmarknaden — för vilken vi genom våra järnpulverleveranser har ett speciellt intresse — att så länge det finns körkortsberättigade personer utan bil, råder ingen överproduktion inom bilindustrin.

RK

Tunnelugn III i Bjuv har i närmare ett år körts med Skromberga-klinker men används numera åter för eldfast tegel. Här tömmer Gunnar Svensson de sista brännvagnarna med klinker. Oskar Magnusson trucktransporterar sedan klinkerna ut till bilarna.

BELÖNADE FÖRSLAG TILL FÖRBÄTTRINGAR

Förslagsställare	Anställd vid	Beskrivning av förslaget
Skärmaskinsskötare Elof Jakobsson	Slipmaterialfabriken, Baskarp	Anordning vid lådor
Ugnsskötare Werner Jansson	Slipmaterialfabriken, Baskarp	Behållare
Manufakturarbetare Tore Johansson	Slipmaterialfabriken, Baskarp	Anordning vid lyftanordning
Truckförare Sven Karlsson	Slipmaterialfabriken, Baskarp	Anordning vid siktning
Reparatör Erik Levin	Centralverkstaden, Höganäs	Anordning vid behållare
Reparatör Bertil Svensson		Mothåll vid nitning av gruvvagnar
Reparatör Bertil Svensson	Centralverkstaden, Höganäs	Bockning av kil till gruvvagnsaxlar
Grävmaskinist Erik Bohman	Transportkontoret, Höganäs	Brotschning av hål på gruvvagn
Verkstadsarbetare Karl Hansson	Fabriksdriften, Bjuv	Egg på grävskopa
Verkstadsarbetare Malte A Herrder	Glasullsbolaget, Billesholm	Fastsättning av verktyg till bildhuggarehammare
Svarvare Gunnar Forsell	Mek. verkstaden, Västervik	Nätbyte vid stapelfibermaskin
Filare Axel Dahlkvist	Mek. verkstaden, Västervik	Stöddocka
Siktare Sölve Gustavsson	Slipskivefabriken, Västervik	Hållare för slipprov
Siktare Herbert Johansson		Ställ för siktar
Svarvare Åke Josefsson	Mek. verkstaden, Västervik	Skydd på karusellsvarv
Beskickare Arvid Karlsson	Slipskivefabriken, Västervik	Slipfixtur i karusellsvarv
Pressare Nils Kinnander	Slipskivefabriken, Västervik	Anordning vid beskickningsmaskin
Pressare Bertil Åkerman		Anordning vid press
Smed Einar Larsson	Centralverkstaden, Höganäs	Klyvmejsel för 4-skärsborr
Fru Iris Ljung	Slipskivefabriken, Västervik	Fack för pappmellanlägg
Svarvare Reinhold Ljungkvist	Slipskivefabriken, Västervik	Ändring vid plansvarv
Fru Sigrid Lundberg	Slipskivefabriken, Västervik	Anordning vid våg
Bandarbetare Gösta Lööf	Slipskivefabriken, Västervik	Anordning vid bandpress
Brännare Karl Olsson	Slipskivefabriken, Lomma	Apparat för slipning av brynen
Slipskiveprovare Martin Brink	Slipskivefabriken, Lomma	Lyftanordning vid provmaskin
Pressare Yngve Rooth	Slipskivefabriken, Västervik	Ändring av verktyg
Bandarbetare Erik Schloenzig	Slipskivefabriken, Västervik	Anordning vid bandslip
Filare Bengt Scotte	Centralverkstaden, Höganäs	Slipfixtur till KV-maskin
Filare Otto Svensson	Mek. verkstaden, Västervik	Mall för siktkorgar
Svarvare Thelms Svensson	Slipskivefabriken, Västervik	Anordning vid nufastsättning
Pressare Emil Thellman	Slipskivefabriken, Västervik	Ändring av verktyg
Reparatör Arne Tideman	Mek. verkstaden, Västervik	Hållare för utjämningsplåt

En olyckshändelse med dödlig utgång inträffade onsdagen den 13 oktober vid Höganäsbolagets smältverk för ALUMO i Höganäs, varvid 63-åriga Martin Pettersson och 46-åriga Ernst Larsson föll på sin post. Pettersson anställdes vid Bolaget 1912, medan Larsson hade elva tjänsteår. Båda var mycket dugliga arbetare och omtyckta kamrater.

PERSONALNYTT

Lars Backman, merkantilt utbildad vid Hälsingborgs Handelsgymnasium, är nyanställd på försäljningsavdelningen vid Billesholms Glasulls AB. Han är bror till ingenjör Sven Backman, Skromberga.

Sune Bengtsson, tidigare på Orderkontorets i Höganäs utländska skeppningsavdelning, har förflyttats till Försäljningsavdelningen, varugrupp byggnadsmaterial, Höganäs.

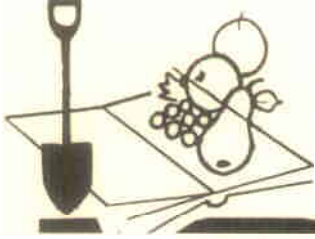
Olov Gustavson är ny ordförande efter herr Sölve Johansson i sektion nr 1 av Västerviks nya LS. Han är vidare förhandlare för arbetarna vid slipskivefabriken i Västervik, studieledare inom LS och ledamot av LS:s socialvårdskommitté.

Henning Hansson har utnämnts till förman vid Bjuvsverken, där han sköter sättningskontrollen.

Paul U Morga är Assistant Manager-Sales, dvs. biträdande försäljningschef, vid Hoeganaes Sponge Iron Corp., Riverton. Han är dessutom medlem av den gemensamma Handelskammaren för städerna Palmyra, Riverton och Cinnaminson.

Bengt-Olof Rosell har efter civilingenjörs-examen vid KTH:s kemisektion, Stockholm, arbetat vid Institutet för tillämpad textiltforskning i Norrköping. I september började han på Keramiska forskningsavdelningen, Höganäs.

VETERANER som slutat sin tjänst

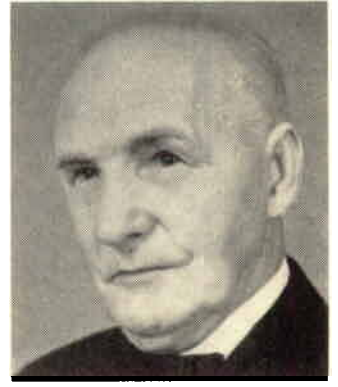
Algot Dublin, Höganäs, är född i Kristianstad 1887. Från 1910 var han en färgstark gruvarbetare den längsta tiden av sina 43 år vid Bolaget. I ungdomen en mycket god talesman för idrotten.

Sven Hallsjö, Höganäs, född i Hylle 1885, kom till Höganäsbolaget 1920 som 1:e ingenjör för Kraftavdelningen. De fem sista av sina 33 tjänsteår var han chef för koncernens centralbibliotek.

Hemming Johansson, Bjuv, föddes i Veinge i Halland 1888. Han började vid gruvsdriften i Bjuv 1910 men var under sina 43 år vid Bolaget längsta tiden sysselsatt som ångpanneeldare.

Manfred Johnsson, Skromberga, är född i Vitaby 1884. Från 1901 har han utan avbrott i 52 år arbetat vid Skrombergaverken, de flesta av dessa år som sorterare vid rörfabriken.

Martin Mårtensson, Höganäs, född i S:t Olof 1884, har 40 tjänsteår vid Bolaget. Alla dessa år har han varit en stabil linjearbetare på Kraft- och Värmeavdelningen.

Elof Nilsson, Bjuv, är bjuvsing, född 1887. Började vid Bolaget som gruvarbetare men flyttade över till fabriksdriften, där han hade olika sysselsättningar till pensioneringen efter 38 tjänsteår.

Viktor Nilsson, Höganäs, är hallänning, född i Voxtorp 1885. Han försökte sig på många olika yrken, innan han blev snickare. En duktig sådan har han varit vid Bolaget i 40 år.

Georg Olsson, Höganäs, är infödd höganäsare 1886. Hans första anställning vid Bolaget började i gruvan, men av sina 51 tjänsteår har han i ett kvartsekel kört "långtradaren" till verken.

Hjalmar Persson, Bjuv, såg första gången dagens ljus i Risekatslösa 1886. 45 tjänsteår som snickare vid Bolaget har han delat mellan Billesholms- och Bjuvsverken.

Oskar Persson, Bjuv, är född bjuvsing 1886. Tre år vid Flottan, fyra säsonger på Spetsbergen och 34 år vid Bolaget inrymmer det mesta av den vitale mannens växlingsrika levnadsbana.

Oskar Pettersson, Bjuv, kronobergare, född i Angelstad 1887, hade fyra års tjänst vid Kustartilleriet före sin 42-åriga anställning vid Bolaget i Hyllinge och Bjuv.

Axel Stenberg, Höganäs, en äkta "skånepåg", är född i Södra Mellby 1884. Han har 36 tjänsteår vid Bolaget med varierande sysselsättningar på olika avdelningar inom företaget.

Henry Mueller och Mats von Post.

höganäsprofiler från seklets början (1)

INGENJÖR W ÖRTENHOLM BLÄDDRAR I SITT ALBUM

I anslutning till den intressanta artikelserien "Höganäs under 1900-talets första år" i "Brännpunkten" förra året, kommer ingenjör Wilhelm Örténholm att ge en kortfattad presentation av några personligheter inom Höganäsbolaget under denna tid. Här följer första avsnittet.

Givetvis borde jag börja med kapten *Ake Nordenfelt*, men då jag i marsnumret år 1945 av "Brännpunkten" hade en minnesruna över denne min högt avhållne, förste höganäschef, nöjer jag mig med att hänvisa härtill och övergår till att skildra hans närmaste medarbetarstab.

Ingenjör för fabriksdriften var *Mats von Post*, en man av jovialisk läggning och behaglig att göra med som chef, då han aldrig lät en få någon känning av sin maktfullkomlighet. På den tiden behandlades affärsförfrågningar direkt på brukskontoret, men det gjordes inte många omständigheter vid avgivandet av en offert. Kalkyleringen verkställdes rätt summariskt, och ofta högs priset till på en höft, varför det i vissa fall kunde bli för högt, i andra för lågt. Som exempel på den humor, varmed von Post såg på saker och ting, kan anföras, att han som svar på ett begärt anbud på en ugnsinfordring, som skulle kunna stå emot en temperatur av 2000° C, gjorde den randanmärkningen, att "så hett var det inte ens i h—t". Han befordrades i april 1905 till disponent för Skromberga Bolag, men hans hälsa var undergrävd, och han avled i april året därpå.

Offrade privatförmögenhet på att lösa torvproblem

Gruvingenjör var *Henry Mueller*, en arbets- och pliktmänniska som få. Mest bekant var han nog som författare till den minnesbok, Höganäs Stenkolsbolag gav ut till 100-årsjubileet 1897. Jag tjänstgjorde ett par år som assistent åt honom under den tid han sysslade med kraftverksbygget, och jag lärde mig därvid värdesätta såväl hans idoghet som hans humana inställning till en underordnad.

Det var på hans initiativ, som elektrifieringen av gruv- och fabriksdriften genomfördes. Detta skedde 1900—1902, men redan följande år var man färdig att utbygga kraftstationen till dubbel kapacitet. Maskinaggatgatan kom genom denna utbyggnad att omfatta 1000 hkr, vilket ju låter blygsamt för nutida förhållanden men som på den tiden ansågs vara en betydande anläggning.

De organisatoriska förändringar, som följde med att Höganäs-Billesholms AB bildades 1903, medförde, att Mueller lämnade Bolaget för att tillträda befattningen som disponent för Klagshamns Cementaktiebolag. Efter en kortvarig Klagshamnsperiod övergick han till Vattenbyggnadsbyrån i Stockholm. Mueller hade ett allt uppslukande intresse: att finna en lösning av torvproblemet. I grubbel häröver förnötte han det mesta av sin fritid, och på experiment och försök av skilda slag offrade han hela sin inte så föraktliga förmögenhet utan att kunna spåra någon avgörande framgång i sina strävanden, innan livstråden avklippes.

Hans efterträdare som gruvingenjör blev *Karl Sidenvall*, en sympatisk och renhårig man. Han stannade dock inte länge i Höganäsbolagets tjänst utan slutade 1907 för att flytta till Falun som lärare vid därvarande Bergsskola. Inom kort återbördades han dock till Skåne, nu som bergmästare för Södra distriktet. Sedermera blev han som kommerseråd knuten till Kungliga Kommerskollegium i Stockholm.

Kamrer vid Höganäsverken var under mitt första höganäsår *Johan Jönsson*, som hade ägnat hela sitt liv åt Höganäsbolaget. Han avgick med pension 1900, och jag hade inte mycken beröring med honom. Bolaget gav en stor avskedsmiddag för honom på Hotell Höganäs, varvid han tilldelades Vasamedaljen i guld av 8:de storleken och dessutom hyllades med tal och minnesgåvor av skilda slag.

Hans efterträdare blev *Gustaf Westberg*, som tidigare varit kontrollör i statens tjänst. Han var en mycket ordningsfull man med byråkratisk läggning och kamratligt sett sympatisk. Westberg blev emellertid inte länge stationär i Höganäs. När efter Höganäsbolagets inköp av Skromberga Stenkols- och Lervaruindustriaktiebolag 1904 Lervarukontoret för försäljning av de olika verkens produkter bildades med säte i Hälsingborg, utsågs kamrer Westberg till kontorschef därstädes från den 1 mars 1905. Sedan direktör Daumann avlidit 1919, efterträdde han denne i direktörskapet.

"Upphöjt i kub", se Uddenberg

David Uddenberg blev kamrer vid höganäskontoret efter Westberg, och han skötte med exemplarisk noggrannhet denna befattning under en lång följd av år. Han intresserade sig också för det kommunala och var kommunalordförande under hela den tid han kvarstod i kamrersbefattningen. Uddenberg blev väl bevandrad i de kommunala irrgångarna och skötte ordförandeklubban med den äran.

Han var en hjärtans god och vänsäll person och uppuren i kamratkretsen, där han vid våra kamratliga träffar ofta höll mer eller mindre spirituella tal, som han vanligast slutade med en "upphöjning i kub" för att ge mera eftertryck åt sitt anförande.

Kassörskapet sköttes under mina första höganäsår av notarie *Fredrik Palme*, broder till den bekante försäkringsdirektören Sven Palme och den lika kände bankdirektören Henrik Palme i Stockholm. Fredrik Palme hade ursprungligen studerat juridik och sedan haft skiftande levnadsöden, innan han hamnade som kassör i Höganäsbolaget. Någon särskilt framstående kontorsman tror jag knappast, att han var, men desto trevligare i det kamratliga umgänget, ty han var en kvick och rolig karl, som gärna höll små versifierade anföranden vid festliga tillfällen. Han var dock av en ganska nervös läggning och inte

Blommande äppelträd nytt för handölsflicka

Den 19 april satte sig en handölsflicka, Solgerd Olsson, på tåget i Enafors för att fara ner till Höganäs, där hon skulle praktisera ett par månader på Höganäsbolagets kontor. Att trampa barmark i mitten av april var ovanligt för henne. Hon hade aldrig färdats genom en bokskog, hade inte förut sett fruktträd i blom. Allt detta och mera därtill var en upplevelse för henne. Så här skriver hon:

—Då jag på kvällen anträdde min dygns-långa resa, låg snön i djupa drivor. Jag steg full av förväntan på tåget, som rusade genom stora, snötyngda skogar, och jag såg Storsnasens solglittrande topp sakta försvinna. Då jag på morgonen vaknade i min sovkupé, gick solen just upp. Inte en snödriva stod att upptäcka, och längre ner i landet var vårarbetet i full gång. Jag bytte tåg i Mjölby och trampade barjord, vilket var mycket ovanligt för mig mitt i april.

Och så var jag så småningom framme i Hälsingborg. För första gången åkte jag på vägen till Höganäs genom en bokskog. Med välbehag drog jag in den skånska luften, tyckte mig ha kommit direkt in i våren. Och det dröjde inte många veckor förrän denna kom på allvar. Jag såg nu för första gången i mitt liv körsbärs-, päron- och äppelträd i blom. På avstånd påminde det mig om när

det snöat på de utspruckna löven hemma. Jag fick även se syrenerna blomma och känna deras tunga doft. Dock måste jag säga, att någon riktig vår fick jag inte uppleva i år, ty jag var inte med om snösmältningen. Men jag badade i Öresund, samtidigt som det kom rapporter hemifrån om snöstormar.

Min praktik i Höganäs började jag på Orderavdelningen. Det ovanligaste för mig var, att det fanns så många flickor där. Hemma i Handöl är jag den enda kvinnliga anställda i hela företaget. Alla var så vänliga och hjälpsamma på höganäskontoret. Efter någon vecka kom jag till Kemiska Fabrikens kontor. Det var mitt i säsongen för de kemiska produkterna HÄBINOL, HÄBISAN och HÖGANOL. Jag såg för första gången bränt täljstensmjöl, s.k. "guldgryn". Min praktik i Skåne avslutades med tjänstgöring på Glasullsbolagets kontor i Billesholm.

Höganäsbolagets anläggningar var imponerande. Det intressantaste var att åka ner i Schakt Gustaf Adolf och få se bio 100 m under jorden. I en monter såg jag de för mig så bekanta täljstenskaminerna, och lokalen uppvärmdes också av sådana. Jag fäste mig även vid de kontorsutbildningskurser, som Bolaget ordnar, och jag hade turen att få vara med i en kurs i maskinräkning.

Då jag de sista dagarna i Höganäs satt i mitt rum med utblick över Öresund, där en vit ångare gled förbi, åtföljd av en klunga måsar, och summerade mina intryck från skånebesöket, framstod det mesta där nere så annorlunda mot hemma i Jämtland. Allt är platt, och det finns inga riktiga barrskogar. Man kan komma till andra platser på kort

Solgerd Olsson, Handöl.

tid, inga avstånd till Danmark och Tyskland, för att inte tala om Hälsingborg, Lund eller Malmö eller någon annan närbelägen stad. Hemma är det ca 12 mil till närmaste stad, som är Trondheim i Norge. Det är inte att undra på att jag tillbringade nästan alla söndagar i Skåne på resande fot. Jag tycker även, att människorna där nere var så öppna.

Överhuvud taget är jag mycket nöjd med min resa. Jag har fått en ingående kännedom om koncernen. Fastän allt var både intressant och mycket trevligt, kan jag dock inte neka till att jag gladdes mig åt att återse Handöl med sina fjäll och sin täljsten.

Forts. fr. föreg. sida

stark till hälsan, varför han i september 1903 måste lägga in om avsked från tjänsten.

Hans efterträdare blev kassör *Gustaf Dahlgren*, en man som gjorde föga väsen av sig men som under en lång följd av år skötte sin befattning på ett tillfredsställande sätt.

Den kände uppfinnaren och vapentillverkaren, kammarherre *Thorsten Nordenfelt*,

broder till kapten Åke Nordenfelt, kom att tillbringa sina sista levnadsår i Höganäs. Jag vill minnas, att det var 1903 han på allvar slog sig ner där. Han var ett par år framåt sysselsatt med försök att brikettera småkol från gruvan, som det då var ett problem att få användning för. Experimentet ledde dock inte till tillfredsställande resultat, varför frågan fick förfalla.

Han var en trevlig man med många intressen, sällskaplig och med ett strålande humör. Beundransvärt var, att han, som under sin valmakts dagar varit en så uppblusen och eftersökt person, kunde finna sig tillrätta under de trånga förhållanden, som Höganäs hade att bjuda honom.

Korrespondent vid kamrerarekontoret var *Nils Lagerlöf*, en kusin till den stora författarinnan Selma. Han var intellektuellt lagd, spelade gärna fiol i sin ensamhet men underhöll också då och då kamrarkretsen med sitt spel. Han flyttade snart nog till Malmö.

Bokförare var en äldre man, *Gustaf Behm*, som av ödets skickelse kommit att hamna i

En grupp deltagare vid festlighet för tjänstemän och förmän i disponentens trädgård. I förgrunden kamrer David Uddenberg och kapten Åke Nordenfelt.

Höganäs under sitt livs slutskede. Han var en veritabel Selma Lagerlöfsk kavaljerstyp, som tog livet från den glada sidan och alltid var redo att ta hela världen i famn. Som bokförare var han rutinerad och skicklig, och som kamrat satte vi honom högt.

Under tidigare år i Gävle hade Behm haft något att bestyra vid därvarande teater och därvid blivit bekant med åtskilliga aktriser och aktörer. De år, som denna skildring omfattar, var gyllene tider för kringresande teatersällskap, vilka efter Tivoliscenens tillkomst ofta besökte Höganäs. Det dök allt emellanåt upp vänner till Behm från gången tid, och de blev då vederbörligen omklappade samt inbjöds till små improviserade festligheter.

Den store cirkusdirektören Brazil Jack uppdagades en dag vara son till Behms gamle vän trolleriprofessorn Max Alexander. En sådan upptäckt måste givetvis firas. Brazil Jack med maka inbjöds efter slutat uppträdande på marknadsplatsen till Behms ungarlslysa, en festlighet till vilken han också inbjöd sina kamrater i ungarlsvåningen ovanpå den Arnbergska affären. Där trollades och pratades till framåt småtimmarna.

Vännen Behm blev dock inte gammal i Bolagets tjänst. En gallstensoperation ändade plötsligt hans liv.

Forts. i nästa nr

13 lyckliga gunnarstorpars på besök vid Godesberg am Rhein. Oskar Nilsson, Johan Johansson, Nils Holmberg, William Nilsson, Karl Nilsson, Arne Forss, Willy Dalman, Idof Forss, Henning Henningsson, Charles Larsson, Valentin Herrder, Einar Larsson, Ragnar Lundgren. Jan Cleyndert tog bilden.

Där det är 32 grader varmt i gruvan

Med gunnarstorpars på studieresa i Ruhr

Verkligt intensiva dagar mättade med nya intryck upplevde de 14 gruvkarlar från Gunnarstorp, som under semestern med ing. Jan Cleyndert som reseledare företog en studieresa till Ruhrområdet. En av deltagarna, gruvarbetare Henning Henningsson, återger här några av sina intryck från den intressanta resan, där de fick studera metallstämpfabriker, gruvschakt på 1000 meter, kolflötser på 3 meter och stupande i 40°, tyska företagsnämnder och hårt bombskadade städer i det tätbefolkade Ruhr.

Söndagen den 4 juli startade i arla otta kl. 3 på morgonen 14 personer från Gunnarstorp med ing. Jan Cleyndert som reseledare. Resans mål var Ruhr's mäktiga gruv- och fabriksdistrikt. Gruppen bestod av 9 arbetare och 5 arbetsledare, alla ledamöter i företagsnämnd och skyddskommitté och representande olika yrkesarbeten.

Redan samma kväll skulle vi nå Gelsenkirchen, en stad på 350 000 invånare varav 54 % sysselsatta inom gruvdriften. Efter en dryg dagsetapp kom vi fram dit kl. 23.30, men trots den sena timman hälsades vi välkomna av direktören för Glückauf's Maschinenfabrik, herr Meier, som med personbilar förde oss till ett av stadens bättre hotell, hotell Schlachthof, där han inbjöd oss till ett väldukat bord.

Måndagsförmiddagen ägnades åt besök i Glückauf's maskinfabrik, där alla produkter framställs av lättmetall. Bl.a. såg vi tillverkningen av en lättmetallstege, som vägde 2,1 kg per meter, bärkraften var 5 ton. Motsvarande stege av järn skulle väga 6 kilo per

meter. De gjorde också skyfflar, som inte vägde mer än skafet på de skyfflar, vi är vana vid. Vi hoppas, att dessa lättmetallskyfflar så småningom skall finna vägen till våra gruvor.

Eftermiddagen ägnades åt en av de stora gruvorna. Denna gruva var 840 meter djup, värmen höll sig kring 28 grader, brytningsvolymen var 4500 ton per dygn och arbetsförtjänsten 18 mark för fullgod ackordsarbetare och skift. (En mark motsvarar kr 1:24.)

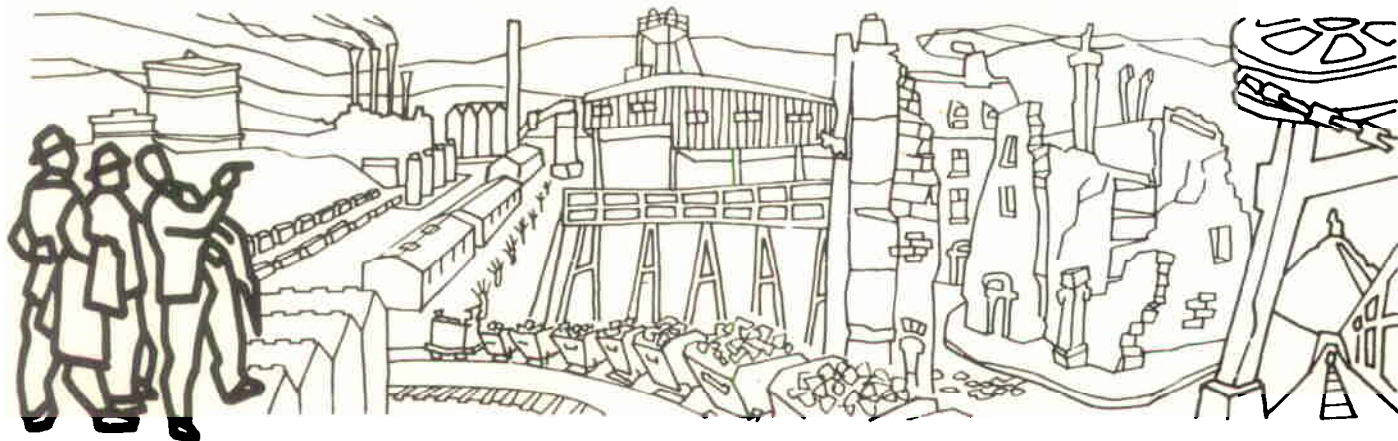
Metallstämp melodin i tyska gruvor

På tisdagen gjorde vi med direktör Meier som färdledare en 30-milafärd på buss genom hela Ruhr-distriktet. Här finns tillsammans inte mindre än 270 kolgruvor med upp till 16 flötser, vars tjocklek varierar mellan 50 cm och 3 meter. Vi åkte på de breda, utomordentligt välbyggda autostradorna, där farten är obegränsad. Under färden gjorde vi uppehåll i Köln och Bonn, där vi besökte Vereinigte Leichtmetallwerke och imponerades av deras utställningsmonter av smycken

och nyttigvaror av lättmetall. I Bonn har såväl presidenten som regeringen sitt säte. Vi besåg både presidentens och regeringens palats, vilka blivit uppförda efter kriget.

Färden gick vidare fram till staden Bochum, där vi bodde i tre dagar på ett mycket förnämligt hotell. Sedan direktör Meier än en gång trakterat oss med mat och dryck, tog vi ett hjärtligt farväl av denne gästfrie man. Sällan kan väl 13 gruvarbetare ha blivit mer väl mottagna än vi gunnarstorpars. Företaget betalade nattlogi, bilfärder och all förtäring under de två dagarna.

Onsdagen besökte Eichhofs stora maskinfabrik, som hade eget kraft- och smältverk och en arbetsstyrka på 1700 man. Här tillverkades i huvudsak maskinell utrustning för gruvdriften, t.ex. förskrämningsmaskiner, skaktransportörer och transportband. Man gjorde en ny sorts ståltransportband, som bestod av upp till 30 cm breda, sammantvå led, som fogades samman till band på upp till 1500 m längd. Fördelen med dem är, att de bra kan ledas i kurvor och gupp. Företaget

hade inte mindre än 35 000 modeller. Varje modell förvarades i 10 år för att kunna tillgodose reservdelar till äldre maskiner. Egen lärlingsverkstad fanns. Lärlingarna blir först intagna efter genomgångna prov eller testning, och lärlingstiden är 3½ år.

På Eichhof hälsades vi välkomna av företagets exportchef samt företagsnämndens ordförande, vilken frambar sina tyska arbetskamraters välkomsthälsning till oss. Inom företaget Eichhof är alla som en familj, och det märktes, när man gick genom fabriken, att samarbetsandan var god. Det bekräftades ytterligare av företagsnämndens ordförande, som sade, att arbetsledningen var på det klara med att resultatet blev bättre, när arbetarna behandlades väl och betalades bra. Lönen var genomsnittligt 20 mark per dag med 20 % extra till dem som arbetade i smältverket. Arbetarna fick fri sol- och värmebehandling vid reumatisk värk, fria syrebad av olika slag beroende på sjukdomen. Inhalationsapparat stod dessutom till förfogande vid andningsbesvär. Alla familjemedlemmarna fick använda denna. Barnen fick 8 veckors solbehandling under vintermånaderna. 45 timmarsvecka var införd, men så har inte alla tyska arbetare det, Eichhof är nog ett undantag.

32 graders värme på 1000 m djup

På torsdagen var det gruvbesök i en av Consolidations nio gruvor. Vi besökte ett brott, som stupade 40 grader. Här förekom bara lättmetallstämpar. Detta brott hade en brytningsvolym av 320 ton per dygn. Företagets arbetsstyrka var 7700 man varav 5200 under jord. Bortovaron från arbetet var omkring 18 %. En ogift person, som utan permission uteblev mer än tre gånger, fick omedelbart avsked. Arbetsförtjänsten var i genomsnitt 18 mark under jord och 8 till 11 mark ovan jord. Sammanlagda brytningsvolymen för företagets nio gruvor var 41 000 ton per dygn. 65 år var den gruva, vi besökte, och 8 000 ton bröts per dygn. Ingen lottning om arbetena förekom.

Torsdagseftermiddagen besökte vi Wiemans verkstad för tillverkning av lättmetallstämpar. Direktör Wieman hälsade oss välkomna och medföljde själv och demonstrerade stämparnas bärkraft. De tillverkades i storlek från 50 cm upp till 3,5 meters längd.

Torsdag natt blev vi uppdelade i tre grupper för att besöka gruvor med varierande flöts- och olika brytningsmetoder. Vi körde från hotellet mitt i natten och kom efter en timmas färd fram till gruvschakt 3, August Wiktor, enligt uppgift Tysklands djupaste med 1000 meter. Värmen i gruvan var 32 grader, luften torr och odräglig att inandas. Här sysselsattes 2000 arbetare under jord och 1000 ovan jord. Flötsens tjocklek var 130 cm. Brottets längd var 300 meter, som förskrämdes med en av Eichhofs förskrämningsmaskiner på 3 timmar. På återvägen fördes all den löshuggna kolen upp i transportbandet av maskinen. Transportvagnarna rymde 2,8 ton

kol, och uppfordringen eller hissen var i fyra våningar. Varje hissbur tog 17 man vid upp- och nedstigningen. I denna gruva var all stämning utförd med stålstämpar, pressen var nämligen så stark, att järnslanor upp till 20 cm grovlek böjdes.

Bochum, Tysklands kanske hårdast bombade stad

Fredag eftermiddag användes till sightseeing i Bochum och till inköp. Bochum är en av de städer, som varit mest utsatt för krigets fasor. Vi såg ruin efter ruin vart vi kom, men så utgör staden också hjärtat i det på gruvor och krigsviktiga fabriker rika Ruhrdistriktet.

På lördagen besöktes Bochums intressanta gruvmuseum. Man kunde följa utvecklingen från gruvdriftens början med dess primitiva hjälpmedel till våra dagars rationella maskinbrytning. Tiden var bara alltför kort för att man tillnärmelsevis skulle kunna tillgodogöra sig allt sevärt och lärorikt.

Att jämföra den tyska och den svenska gruvarbetarens arbetsförhållanden går inte. Att vara gruvarbetare i Tyskland hör till de svåraste jobb, som finns, och genomsnittsåldern under jord är enligt uppgift inte mer än 43 år. Arbetslönen för en fullgod ackordsarbetare varierar mellan 16 och 20 mark per arbetsskift. Arbetet pågår hela dygnet. Arbetare avlöser varandra vid alla tider såväl natt som dag.

Företagsnämnderna arbetar inte efter samma grunder som vi. Arbetsgivaren är inte representerad i den egentliga företagsnämnden, till vilken fackföreningen väljer ledamöter ur alla yrkesgrupper. Härutöver tillsättes ett gemensamt uppsiktsråd bestående av både arbetare och arbetsledare. Över detta råd kommer ett överråd, som består av en tredjedel arbetare och två tredjedelar arbetsledare. I detta råd kan utses direktören, läkaren eller andra specialutbildade. Nämnden diskuterar inga frågor gemensamt, förrän ett förslag direkt kan läggas fram, och då sker det till uppsiktsrådet. Kan frågan ej avgöras här, går den till överrådet.

Resan har varit väl planerad och även gett vad vi från början äsyftat. Vi ville få insyn i hur den tyske gruvarbetaren har det och vidare ta lärdom av nyheter inom gruvbrytningen. Vi fick se många av de maskinella anordningarna, som står till tyska gruvarbetares förfogande, och som hjälper dem att få bort det mesta av det tunga slitet samt medverkar till att göra det osunda och hårda arbetet litet drägligare. Vi här i våra gruvor hoppas, att den dag inte skall vara alltför avlägsen, då Bolaget går i författning om att genomföra en mera maskinell gruvdrift, som kommer att bli till bättnad för såväl företaget som dess arbetare.

Den som kan taga äran åt sig för att resan blev genomförd och även gav så gott resultat, är vår arbetschef, ing. Cleyndert. Det blev minst av allt en semesterresa för hans del, hans arbetsdag var både lång och krävande.

H.H.

TEGELVISAN

Valsverksingenjörsföreningen hade, som omtalas under "Koncernen runt", i mitten av september förlagt sitt tvådagars höstmöte till Höganäs. Att "de i teglet lärde" vid Höganäsbolaget hade goda råd att ge mötesdeltagarna, framgår av denna bordsvisa.

Mel.: "Vi gå över daggstänkta berg..."

Vi gå i vårt valsverk och se, fallera
om våra ugnar varma göt kan ge, fallera.
Och står Du nöjd, och myser
intill Din ugn och fryser
den isolerad är med något G, fallera.

Men är Din ugn en sprucken tegelkropp,
fallera
som av problem och sorger ger fullt opp,
fallera.

Hur Du skall botten skikta
och hindra valv att svikta.
Ja sätt till Ludde Fredholm då ditt hopp,
fallera.

Ty det han vet om eldfast mat'rial, fallera
kan bota varje ugn, som blivit skral, fallera.
Där förr man valde gärna
det gula STABBARP *
blir inflationsfri KRONA nu hans val, fallera.

Man betar stål förutan något kink, fallera
om blott man brukar syrafasta klink, fallera.
Du som med detta knogar
om plattor, bruk och fogar
av Wester fick Du mången nyttig vink,
fallera.

Ja alla vi som kommit hit tillstå's, fallera
nu vet hur våran ugn får bästa fräs, fallera.
∴ Ty de i teglet lärde
oss mycket gett av värde
och därför hjärtligt tack till Höganäs,
fallera! ∴:

Höganäs triumferade i Gruvspelen 1954

För femton år sedan startades inom Höganäsbolaget s.k. Gruvspel med dir. P Eg. Gummeson som initiativtagare. Dessa fröidrotts-tävlingar på de platser i nordvästra Skåne, där Bolaget har anläggningar, arrangerades växelvis av idrottsföreningarna och var öppna även för deltagare utanför Bolaget. Spelen hann 10-årsjublera med avtagande intresse, innan de strax efteråt avsomnade av sig själva. I år har Gruvspelen återuppstått i ny skepnad, nämligen som trekampstävling omfattande grenarna fotboll, skytte och varpa. Endast vid Bolaget anställda får delta.

Den första inteckningen i det nyuppsatta vandringspriset togs av Höganäs med 19 poäng. På andra plats kom Bjuv med 16,5 poäng och sedan följde Skromberga 15, Billesholm 13, Nyvång 7,5, Gunnarstorp 4 och Hyllinge 2 poäng. Nyvång och Hyllinge deltog inte i varpa, och Gunnarstorp uteblev i fotbollsturneringen.

Då sluttävlingarna gick av stapeln på Siökronavallen i Höganäs den 28 augusti, hade man kommit så långt, att endast finalerna i fotboll och varpa återstod. Skyttetävlingen, för vilken räknas "koncernskjutningens" resultat, var avgjord redan i juni. Som framgår av "Brännpunktens" förra nummer triumferade Skromberga i denna gren.

De bästa skyttarna i de olika klasserna blev följande:

Klass I: Knut Jonasson, Skromberga, 147 p., Hans Holmgren, Västervik, 145 p., Lennart Holmgren, Billesholm, 136 p.

Klass II: Gunnar Thornblad, Höganäs, 134 p., Bengt Flodin, Västervik, 132 p., Verner Gustavsson, Höganäs, 130 p.

Klass III: Karl Karlsson, Västervik, 137 p., Lennart Olsson, Skromberga, 133 p., Ernst Johansson, Bjuv, 129 p.

Klass IV—V: Magnus Håkansson, Skromberga, 149 p., Karl Erik Henriksson, Bjuv, 144 p., Holger Karlsson, Västervik, 144 p.

Höganäs dominerade fotbollsturneringen

I fotboll, som genomfördes som cuptävling med 7-mannalag, var Höganäs förkrossande överlägset. I de första omgångarna besegrades Skromberga med 15—1 och Billesholm med 12—1. Finalen mot Bjuv gav höganässeger med 13—0.

Hyllinge hade nära nog åstadkommit sensation i första matchen på "mammans gata" mot Bjuv. Före slutsignalen utjämnde emellertid bjuvsingarna hemmalagets 3—1 ledning. Vid omspelsmatchen kom Bjuv bättre

Gruvspelens mest överlägsna segrare sågs i fotbollscupen. Det var "Höganässjuan", som med sammanlagt 40—2 i målkvot utklassade tre motståndare. Stående: Arthur Klang, Sune Karlsson, Olle Persson och Willy Bohlin. Knästående: Sven Lundgren, Hans Ruke och Åke Schönhult.

laddat och hade i pausen ledningen med 6—0. Sedan blev det inte mera spel. Ett par av hyllingepojkarna lät sig övertalas av en kamrat i laget att som protest mot planens beskaftenhet inte fullfölja matchen. Nu var den "gröna mattan" inte så grön och för övrigt inte i bästa skick till följd av det ideliga regnandet veckorna före. För seriefotboll hade den säkerligen inte blivit godkänd, men i gruvspelsammanhang var väl förhållandet av mindre betydelse. Allt nog spelades endast en halvlek, och därmed fick bjuvsingarna inte chansen till "höganäsresultat" med dubbla målsiffror. En svårare uppgift hade Bjuv i matchen mot Nyvång men tog hem spelet med 4—2. Någon möjlighet att i finalmatchen göra Höganäs platsen stridig som slutgiltig segrare i fotbollsturneringen hade som framgått inte bjuvsingarna.

Det segrande höganäslaget bestod av Hans Ruke, Sune Karlsson, Olle Persson, Sven Lundgren, Arthur Klang, Willy Bohlin och Åke Schönhult. I finalmatchen ersatte Folke Bengtsson förhindrade Klang.

Tre millimeter avgjorde spännande varpatävling

I varpatävlingen tillämpades reglerna för kulkastning, vilket innebär, att det lag, som sammanlagt först uppnår 12 poäng, vinner kulan. Denna gren blev säkerligen spelens intressantaste, kanske delvis beroende på att det var urpremiär i våra bygder för varpa.

Höganäs besegrade först Gunnarstorp med 12—6, 12—8 och Skromberga slog ut Bjuv med 12—1, 12—6. En säker kastare hade skrombergalaget i Gösta Hillman. I den ena semifinalen mellan Höganäs och Billesholm var det spännande värre. Billesholmarna tog första kulan med 12—10, och sedan triumferade höganäsarna med 12—11 i den andra. I tredje och avgörande kulan hade Höganäs ledningen med 11—10, innan de båda lagens slutmän kastat. Spänningen steg, då Billesholms Malte Herrder utjämnde till 11—11, och det slutliga avgörandet låg hos höganäs-fotografen Bengt Blom, tävlingens absolut jämnaste kastare. Han fick också upp ett lyckokast och placerade sin varpa tre milli-

meter närmare målstickan än konkurrentens. Och så hade Höganäs med siffrorna 10—12, 12—11, 12—11 således kvalificerat sig till finalen. Denna utkämpades med Skromberga, som emellertid inte höll samma goda stil som i första omgången mot Bjuv. Finalsegrare blev Höganäs med 12—6, 12—9.

Segrande höganäslaget bestod av Bengt Blom, Hans Högestam och Åke Schönhult. Nämnas bör, att Bertil Svensson i semifinalen mot Billesholm ersatte Åke Schönhult, som deltog i den samtidigt pågående finalmatchen i fotboll. Så är det med tillfredsställelse vi antecknar, att 60-åriga Valentin Herrder, fader till ovannämnde Malte H., ingick i Gunnarstorps lag. Far och son i samma tävling visar på sitt sätt, att korpiddrott är till för alla, även för den som har ungdomsåren bakom sig.

Ege

Fotbollsseger över Allers Familj-Journal

Ett 7-mannalag från Allers Familj-Journal i Hälsingborg hade en septemberlördag inbjudits till en match på Siökronavallen i Höganäs mot Gruvspelens fotbollsvinnare. Segersiffrorna 9—6 till hemmalaget var mycket meriterande.

Hälsingborgslaget, som två år i följd vunnit korpserien i sin hemstad, besegrade nämligen med uddamålet för en tid sedan en kombination från Höganäs korplag och hade spelat 16 matcher i följd utan nederlag. I höganäsmatchen ställde de dock inte upp med sitt bästa lag.

Strax efter det att Nils Olsson—"Döls" blåst för avspark, kom ett slagregn och gjorde spelet chansartat. Det var sannerligen inte så lätt att i gymnastikskor, som utgjorde fotbeklädnaden, hålla balansen på det hala gräset. Höganäspojarna lyckades tydligen bäst i detta avseende, ty i halvtid hade de ledningen med 5—2. Andra perioden blev jämnare, men gästerna lyckades inte överlista mellan stolparna suveräne Hans Ruke tillräckligt många gånger för att ta hem segern. Framför målvakten arbetade Olle Persson lugnt och sansat

Dessa tre grabbar klär onekligen i basker, men den huvudbonaden är inte obligatorisk för varpakastning. Det är Höganäs lag, som segrade i Gruvspelen, fr.v. Bengt Blom, Hans Högestam och Åke Schönhult.

Urlagen i denna varpa passar inte riktigt, säger gruvfogden Valentin Herrder, Gunnarstorp, till sonen Malte, anställd vid Glasullsbolaget. Båda deltog med den äran i Gruvspelens finaltävlingar i varpa på Siökronavallen i Höganäs.

väl assisterad av Sven Lundgren och Erik Levin, som ersatte Sune Karlsson. I anfallsstrion serverade yttrarna Arthur Klang och Åke Schönhult fina passningar till centern Willy Bohlin, som också prickade in sju bollar. Yttrarna nöjde sig med var sitt mål.

Ege

Höganäsbolaget bildar egen korpiddrottsförening

I Bolagets västra matsal i Höganäs arrangerades i slutet av september en idrottsträff i syfte att diskutera bästa sättet för samordning av all idrott inom företaget. Resultatet blev, att Höganäsbolagets Korpiddrottsförening bildades.

Redaktör Ragnar Engberg höll först ett anförande om idrott i allmänhet och korpiddrott i synnerhet. Sedan släpptes diskussionen lös, och man var överlag överens om att idrotten inom företaget borde organiseras efter fastare linjer. Namnfrågan, arbetsprogrammet och event. medlemsavgift diskutera-

des, och en interimstyrelse tillsattes att uppgöra förslag till stadgar och propagera för anslutning vid samtliga verk i nordvästra Skåne.

Vart och ett av dessa skall utgöra en sektion med sin egen styrelse, och en ledamot från denna ingår i huvudstyrelsen, i vilken representant från Informationsavdelningens personalsektion är självskriven ledamot. Obligatoriska verksamhetsgrenar är i Gruvspelen ingående fotboll, skytte och varpa. Varje sektion får därutöver upptaga de grenar, som det finns förutsättning för att bedriva på platsen ifråga. Nämnas kan, att bridge och schack hade sina förespråkare; skogsfluffning och liknande utflykter med deltagande även från de anställdas familjemedlemmar fördes också på tal. Inget tvivel om att den nybildade föreningen har ett stort verksamhetsområde, och det gäller nu bara att få intresserade personer, som vill ställa sig i bräsch för de olika grenarna.

Ege

"BRÄNNPUNKTEN"

Höganäskoncernens
personaltidning

Ansvärlig utgivare: P Eg. Gummeson
Huvudredaktör: B Wallgren
Andre redaktörer: R Kittel, R Engberg

Bidrag till nästa nummer av "Brännpunkten" måste vara Red. tillhanda senast den 6 december 1954

Copyright:

Höganäs-Billesholms AB, Höganäs

Profsspelare förstärkte

Rörfabrikens fotbollslag

En unik fotbollsmatch utkämpades en juni-
kväll på Julivallen i Höganäs mellan Central-
verkstaden och Rörfabriken. Det anmärk-
ningsvärda var, att Rörfabrikens manager,
förförman Åke Hansson, hade förstärkt sitt lag
med fyra proffsspelare.

Höganäspojken Egon Johnsson, som gjort
sig ett namn som proffs i Frankrike, var en
av dessa. Han semestrade vid tillfället i sin
födelseort. Dessutom märktes malmöpojarna
Kjell Rosén, Stellan Nilsson och Börje Tap-
per, vilka för inte så länge sedan tjänade stor-
kovan som proffsspelare på kontinenten.

Det var en trevlig fotbollsunderhållning,
som bjöds över tusentals åskådare, och där-
till bidrog inte minst flera av de storinter-
nationellt sammanhang något mindre garvade
höganäspojarna. Matchen slöt 2—2, och
denna utgång tycktes båda parterna vara
nöjda med.

Bolagets handbollsflickor hade framgångsrik säsong

För andra året har man spelat korphand-
boll i Höganäs med stigande intresse både
vad det gäller utövarna av denna sport och publi-
ken. Inte mindre än 18 lag har varit i elden,
och 500 åskådare hade samlats kring hand-
bollsbanan på Julivallen vid en av de stads-
matcher, som arrangerades. Med glädje no-
terar vi, att damlaget från Höganäsbolaget
har haft en framgångsrik säsong.

Fem lag deltog i damserien, som åter hem-
fördes av Unga Örnar. Seriesegrarna förlora-
de endast en poäng, och den tog "bolagsflic-
korna" genom resultatet 2—2. Striden om
andra plats i serien var hård, och först i sista
matchen säkrade Höganäsbolaget denna pla-
cering genom att besegra Arnbergs med 4—1.
Seger med 8—1 i vänskapsmatch mot Jons-
torps damlag är också anteckningsvärd. Ann-
Marie Bengtsson belade tredje plats i dam-
seriens skyttetabell med 15 mål.

Striden om andraplacingen i damernas handbollsserie i Höganäs stod mellan Höganäsbolaget och Arnbergs. Bolagsflickorna triumferade med 4—1, och här har Gun Nilsson, Orderavdelningen, kommit i skoffläge.

Centralverkstaden bästa lag från Bolaget i herrserien

I herrserien, som räknade nio deltagande
lag, utgick som väntat Elektrikerna som seg-
rare med vinst i samtliga matcher. Från Bo-
laget deltog tre lag, och bäst av dessa blev
tredjeplacerade Centralverkstaden, ett pinn-
hål sämre än i fjol. Centrallaboratoriet ham-
nade på fjärde och Verkstadsskolan på sjunde
plats. De båda sistnämnda lagen har tydligen
spottat upp sig ordentligt, ty i förra årets
serie låg de sist. Bästa bolagsskyttar har varit
Kurt Eneroth, Verkstadsskolan, och Willio

Nilsson, Centralverkstaden, med 33 respektive 24 fullträffar.

Förutom de båda korpserierna har flera
stadsmatcher arrangerats för såväl damer som
herrar. I stadslagen har många spelare från
Bolaget ingått. Motståndarna i dessa matcher
har varit Landskrona stadslag samt KFUM
och Argus, Hälsingborg. Dessutom har inter-
nationellt utbyte inletts med den danska
kvartersklubben BK Örholm, Köpenhamn.

Danskarna besökte Höganäs under pingsten
med returmatcher i "Kongens By" i augusti.

Essgé

Centralverkstaden i Höganäs har haft fotbollsutbyte med Reymersholms IK i Hälsingborg. Första matchen i "Sundets Pärla" slöt 1—1, men vid returmatchen på Julivallen i Höganäs segrade verkstadspojkarna med 3—1. Här kastar sig reymersholmsmålvakten förgäves efter första målbollen.

